

UCLL
HOGESCHOOL

Bachelor in de orthopedagogie

Bachelorproef

Zelfbeeld op straat

Een kwantitatieve studie naar het globale zelfbeeld van
kinderen en jongeren bij de organisatie PACES in Cuenca

Naam: Janssens Toby

Datum: 11/06/2026

BAP-docent: De Loenen Karen

Voorwoord

Deze bachelorproef vormt het sluitstuk van mijn opleiding professionele bachelor orthopedagogie aan UCLL. Ze ontstond tijdens mijn internationale stage bij Fundación Salesiana PACES in Cuenca, Ecuador, waar ik enkele maanden mocht meedraaien in de dagelijkse werking met kinderen en jongeren.

Tijdens deze stage werd ik geraakt door de betekenis van kleine ontmoetingen, gesprekken en momenten van nabijheid. De leefwereld van de kinderen en jongeren bij PACES is complex, maar tegelijk ontmoette ik er veel kracht, warmte, humor en verbondenheid. Deze ervaring heeft mij zowel professioneel als persoonlijk sterk doen groeien.

Het schrijven van deze bachelorproef was een intensief leerproces. Ik zocht naar evenwicht tussen betrokkenheid en onderzoeksmatige afstand, tussen cijfers en menselijke verhalen, en tussen theoretische onderbouwing en bruikbaarheid voor de praktijk.

Ik wil Fundación Salesiana PACES bedanken voor het vertrouwen, de openheid en de warme ontvangst. In het bijzonder bedank ik de medewerkers van Feria Libre en 9 de Octubre, de kinderen en jongeren die deelnamen aan dit onderzoek, mijn stagementor en mijn BAP-docent Karen De Loenen voor hun begeleiding, feedback en ondersteuning.

Daarnaast wil ik mijn gastgezin bedanken, dat mij 128 dagen lang een warme thuis bood in Ecuador. Deze periode zal mij nog lang bijblijven als een ervaring die mijn kijk op orthopedagogisch werken blijvend heeft verdiept.

Janssens Toby

Cuenca, 11 juni 2026

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	5
1.1 Situering, context en ontstaan van het praktijkvraagstuk	5
1.2 Onderzoeksdoel en relevantie voor de praktijk	6
1.3 Cultuur- en contextspecifieke aspecten bij kwantitatief onderzoek	6
1.4 Onderzoeksvraag en deelvragen	7
1.5 Theoretisch kader	8
1.5.1 Conceptuele afbakening: globaal zelfbeeld versus zelfvertrouwen	8
1.5.2 Zelfbeeldvorming binnen een maatschappelijk kwetsbare en straatverbonden context	9
1.5.3 Pedagogische relevantie en de functie van de nulmeting	9
1.6 Afbakening van het onderzoek	10
2 METHODOLOGIE	11
2.1 Onderzoeksopzet en steekproefselectie	11
2.2 Operationalisering en procedure van dataverzameling	11
2.3 Ethische reflectie en integriteit	13
2.4 Dataverwerking en analyse	14
2.5 Kwaliteitsbewaking en methodologische beperkingen	14
3 RESULTATEN	16
3.1 Demografisch profiel van de onderzoeksgroep	16
3.2 Globale scores op het globale zelfbeeld	16
3.3 Item-analyse en impact van stellingformulering	17
3.4 Verkennende subgroepanalyse naar demografische variabelen	19
3.5 Betrouwbaarheidsanalyse en interne consistentie	20
4 CONCLUSIE	23
4.1 Beantwoording van de deelonderzoeksvragen en triangulatie	23
4.2 Beantwoording van de hoofdonderzoeksvraag	25
4.3 Opstap naar het creatief product: PACESTIMA	26
5 DISCUSSIE	27
5.1 Evaluatie en contextuele duiding van de resultaten	27
5.2 Methodologische reflectie: sterktes en beperkingen van het onderzoek	28
5.3 Implicaties voor de praktijk en kwaliteitsbevordering via PACESTIMA	30
5.4 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek en toekomstig gebruik	31
6 CREATIEF PRODUCT	33
6.1 Doelstellingen en theoretische fundering	33
6.2 Structurele opbouw van de toolbox	34

6.2.1 Het kaartspel PACESTIMA	34
6.2.2 Vragenlijsten, visuele ondersteuning en verwerkingsmateriaal	34
6.3 Methodologische verantwoording vanuit de onderzoeksresultaten	35
6.4 Gebruik binnen PACES	35
6.5 Duurzaamheid en kwaliteitsbevordering	36
7 LITERATUURLIJST	37
8 BIJLAGEN	40

1 Inleiding

1.1 Situering, context en ontstaan van het praktijkvraagstuk

Deze bachelorproef situeert zich binnen Fundación Salesiana PACES in Cuenca, Ecuador, met een specifieke focus op de locaties Feria Libre en 9 de Octubre. PACES ondersteunt kinderen, jongeren en gezinnen in maatschappelijk kwetsbare situaties, waarbij onder meer armoede, informele arbeid, beperkte onderwijskansen, gezinskwetsbaarheid, sociale uitsluiting en straatverbondenheid een rol spelen. De werking is geïnspireerd door de pedagogische visie van Don Bosco, waarin nabijheid, vertrouwen, preventief handelen en relationeel werken centraal staan. Vanuit deze visie benadert PACES kinderen en jongeren niet enkel vanuit hun moeilijkheden, maar ook vanuit hun krachten, mogelijkheden en groeipotentieel.

Hoewel Feria Libre en 9 de Octubre onder dezelfde organisatie vallen, verschillen beide locaties in hun concrete werking en dynamiek. Feria Libre bevindt zich in de drukke marktzone El Arenal en functioneert in een grote, open en minder voorspelbare ruimte. De locatie 9 de Octubre biedt in de praktijk meer structuur, onder meer doordat de werking plaatsvindt in afzonderlijke ruimtes die een rustiger en duidelijker afgebakend kader creëren. Dit verschil is relevant om de onderzoeksresultaten later contextueel te begrijpen, zonder beide werkingen tegenover elkaar te plaatsen.

Binnen deze praktijkcontext kwam globaal zelfbeeld naar voren als een belangrijk orthopedagogisch thema. De manier waarop kinderen en jongeren zichzelf ervaren, hangt immers samen met hun relaties, schoolse ervaringen, maatschappelijke participatie en toekomstperspectief (Harter, 2015). Tijdens de stageperiode kwamen thema's zoals zelfvertrouwen, eigenwaarde, trots en het herkennen van kwaliteiten regelmatig naar voren in de dagelijkse werking. Het praktijkvraagstuk ontstond vanuit de concrete vraag van PACES naar een activiteit rond zelfvertrouwen. Om deze brede praktijkvraag onderzoeksmatig hanteerbaar te maken, werd het begrip zelfvertrouwen afgebakend tot globaal zelfbeeld, omdat dit concept duidelijker omschreven en kwantitatief bevraagd kan worden.

Hoewel PACES in haar dagelijkse werking reeds veel aandacht heeft voor eigenwaarde, kwaliteiten en persoonlijke groei, ontbrak nog een systematisch beeld van hoe kinderen en jongeren zichzelf op groepsniveau waarderen. Daarom richt deze bachelorproef zich op een

praktijkgerichte verkenning van het globale zelfbeeld van kinderen en jongeren binnen FERIA Libre en 9 de Octubre.

1.2 Onderzoeksdoel en relevantie voor de praktijk

Het hoofddoel van deze bachelorproef is om het globale zelfbeeld van kinderen en jongeren binnen de geselecteerde locaties van PACES op een beschrijvende en kwantitatieve manier in kaart te brengen. De resultaten worden niet gebruikt om individuele uitspraken te doen, maar om op groepsniveau zicht te krijgen op bredere patronen in hoe de doelgroep zichzelf waardeert. Op die manier kan het onderzoek PACES ondersteunen om gemeenschappelijke krachten, onzekerheden en ondersteuningsnoden gerichter te herkennen binnen de dagelijkse werking.

De praktijkrelevantie ligt vooral in het zichtbaar maken van een thema dat in de pedagogische begeleiding al aanwezig is, maar nog niet systematisch werd onderzocht. Door het perspectief van de kinderen en jongeren via een laagdrempelige vragenlijst mee te nemen, ontstaat een concreter beeld van hoe zelfbeeld binnen deze groep tot uiting komt. Deze inzichten kunnen de organisatie helpen om bestaande activiteiten rond eigenwaarde, kwaliteiten, trots en persoonlijke groei verder te versterken.

Daarnaast heeft dit onderzoek een methodologisch en verkennend doel. Er wordt nagegaan in welke mate de aangepaste Spaanstalige versies van de Rosenberg Self-Esteem Scale bruikbaar en voldoende betrouwbaar zijn binnen deze specifieke praktijkcontext. Daarbij wordt rekening gehouden met factoren zoals leeftijd, taalniveau, leesvaardigheid en de verschillende afnameomstandigheden op beide locaties. Zo levert deze bachelorproef niet alleen inhoudelijke inzichten op over globaal zelfbeeld, maar ook praktische aandachtspunten voor toekomstig gebruik van het meetinstrument binnen PACES.

1.3 Cultuur- en contextspecifieke aspecten bij kwantitatief onderzoek

Bij het gebruik van de Rosenberg Self-Esteem Scale binnen een Latijns-Amerikaanse en maatschappelijk kwetsbare context is methodologische voorzichtigheid nodig. De RSES is ontwikkeld binnen een bepaalde taal- en onderzoekscontext. Wanneer de schaal vertaald en toegepast wordt bij de doelgroep van PACES, kunnen begrippen zoals zelfrespect, trots, eigenwaarde en persoonlijke groei anders worden begrepen dan oorspronkelijk bedoeld.

Culturele opvattingen over bescheidenheid, familie, verantwoordelijkheid en verbondenheid kunnen daarbij een rol spelen.

De antwoorden van de kinderen en jongeren weerspiegelen daarom niet alleen hun globale zelfbeeld, maar kunnen ook beïnvloed zijn door taalbegrip, leesvaardigheid, culturele interpretatie en de concrete afnameomstandigheden. Ook sociale wenselijkheid is mogelijk. Omdat de afname plaatsvond binnen PACES en de onderzoeker al een vertrouwensband had met een deel van de doelgroep, konden sommige deelnemers geneigd zijn om antwoorden te geven die zij als verwacht of gewenst ervaren.

Vooraf abstracte en negatief geformuleerde stellingen vragen voorzichtigheid, zeker bij jonge deelnemers of kinderen met beperkte leesvaardigheid. De resultaten worden daarom niet gelezen als objectieve weergave van het zelfbeeld, maar als contextgebonden gegevens die zorgvuldig moeten worden geïnterpreteerd binnen de pedagogische en culturele realiteit van PACES (Schmitt & Allik, 2005; Roelen & Taylor, 2020).

1.4 Onderzoeksvraag en deelvragen

Op basis van het praktijkvraagstuk en de doelstellingen van dit onderzoek staat de volgende hoofdonderzoeksvraag centraal: **Welk beeld geven de globale zelfbeeldscores van kinderen en jongeren verbonden aan Fundación Salesiana PACES in Cuenca?**

Om deze hoofdonderzoeksvraag gestructureerd te beantwoorden, worden drie deelvragen gehanteerd:

- **Deelvraag 1:** Welke globale zelfbeeldscores rapporteren de deelnemende kinderen en jongeren binnen PACES?
- **Deelvraag 2:** In welke mate zijn er verschillen of tendensen zichtbaar in de zelfbeeldscores volgens leeftijd, geslacht en locatie?
- **Deelvraag 3:** In welke mate blijken de gebruikte Spaanstalige versies van de Rosenberg Self-Esteem Scale bruikbaar en voldoende betrouwbaar binnen deze specifieke praktijkcontext?

Deze deelvragen sluiten aan bij het beschrijvende en verkennende karakter van deze bachelorproef. Het onderzoek beoogt geen volledige kwalitatieve analyse van de

persoonlijke beleving van de kinderen en jongeren, maar brengt op groepsniveau zelfbeeldscores, mogelijke tendensen en methodologische aandachtspunten in kaart. Op die manier worden de resultaten bruikbaar gemaakt voor pedagogische reflectie binnen de werking van PACES.

1.5 Theoretisch kader

1.5.1 Conceptuele afbakening: globaal zelfbeeld versus zelfvertrouwen

Zelfbeeld is een multidimensionaal construct dat verwijst naar de manier waarop een persoon zichzelf waarneemt, evalueert en ervaart binnen verschillende levensdomeinen, zoals school, sociale relaties en uiterlijk (Harter, 2015). Binnen deze bachelorproef ligt de focus specifiek op het globale zelfbeeld. Dit verwijst naar de algemene, overkoepelende waardering die iemand heeft voor zichzelf als persoon (Rosenberg, 1965). Het gaat dus niet om één afzonderlijk levensdomein, maar om de mate waarin iemand zichzelf in brede zin als waardevol en respectwaardig beschouwt.

In het dagelijks taalgebruik worden zelfbeeld en zelfvertrouwen vaak door elkaar gebruikt. Toch verwijzen beide begrippen theoretisch naar iets anders. Zelfvertrouwen sluit sterker aan bij het concept self-efficacy: het geloof in het eigen kunnen bij specifieke taken, situaties of vaardigheden (Bandura, 1997). Globaal zelfbeeld verwijst daarentegen naar een bredere vorm van zelfwaardering. Omdat deze studie niet onderzoekt hoe bekwaam kinderen en jongeren zich voelen in specifieke activiteiten, maar hoe zij zichzelf als persoon waarderen, staat het concept globaal zelfbeeld centraal.

Om dit construct kwantitatief te benaderen, wordt gebruikgemaakt van de Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES). Dit instrument sluit aan bij de focus van dit onderzoek omdat het algemene positieve en negatieve gevoelens over zichzelf in kaart brengt (Rosenberg, 1965; Schmitt & Allik, 2005; Alaniz et al., 2023). Omdat in deze bachelorproef een Spaanstalige toepassing wordt gebruikt, is ook de Spaanse validatie van de schaal relevant. Martín-Albo et al. (2007) ondersteunen de bruikbaarheid van de RSES binnen Spaanstalige onderzoeksgroepen. Tegelijk blijft voorzichtigheid nodig, omdat de schaal hier werd toegepast binnen een specifieke praktijkcontext met jonge deelnemers, verschillende taalniveaus en maatschappelijke kwetsbaarheid.

1.5.2 Zelfbeeldvorming binnen een maatschappelijk kwetsbare en straatverbonden context

Het zelfbeeld ontstaat niet los van de omgeving, maar ontwikkelt zich in voortdurende wisselwerking met de sociale en fysieke context waarin een kind of jongere opgroeit (Bronfenbrenner, 1979). Relatieve ervaringen, gezinsdynamieken, maatschappelijke kansen, uitsluiting en stigmatisering beïnvloeden mee hoe kinderen en jongeren zichzelf leren zien en waarderen (Vettenburg, 2011). Deze contextuele benadering is belangrijk bij de doelgroep van PACES, omdat veel kinderen en jongeren opgroeien in omstandigheden waarin maatschappelijke kwetsbaarheid en straatverbondenheid een rol spelen.

Binnen deze context kunnen factoren zoals structurele armoede, informele arbeid, beperkte onderwijskansen en sociale uitsluiting een risico vormen voor de psychosociale ontwikkeling. Straatverbondenheid wordt hierbij breed begrepen. Het gaat niet uitsluitend om kinderen die op straat leven, maar ook om kinderen en jongeren van wie het dagelijks leven, de sociale contacten, de economische bijdrage aan het gezin of de overlevingsstrategieën sterk verbonden zijn met de publieke ruimte (Pluck, 2021).

Tegelijk mag maatschappelijke kwetsbaarheid niet automatisch gelijkgesteld worden aan een negatief zelfbeeld. Vanuit orthopedagogisch perspectief is het belangrijk om ook aandacht te hebben voor beschermende factoren. Individuele veerkracht, steunende relaties, erkenning, verantwoordelijkheid en verbondenheid met een organisatie kunnen bijdragen aan een positiever gevoel van eigenwaarde (Masten, 2001; Ungar, 2011). Een krachtgerichte benadering voorkomt dat kinderen en jongeren enkel vanuit problemen of tekorten worden bekeken. Ze maakt ruimte om zelfbeeldvorming te begrijpen als een proces waarin zowel risicofactoren als beschermende factoren een rol spelen (Rapp & Goscha, 2011).

1.5.3 Pedagogische relevantie en de functie van de nulmeting

Inzicht in het globale zelfbeeld heeft pedagogische waarde, omdat de manier waarop kinderen en jongeren zichzelf waarderen mee beïnvloedt hoe zij relaties aangaan, steun aanvaarden, omgaan met tegenslagen en deelnemen aan educatieve of sociale activiteiten (Harter, 2015; Claes & Van Hove, 2017). Voor een organisatie als PACES, die inzet op brede

persoonlijke en sociale ontwikkeling, vormt dit thema daarom een relevant aanknopingspunt voor pedagogische reflectie.

Een kwantitatieve nulmeting op groepsniveau kan helpen om patronen rond zelfbeeld systematischer zichtbaar te maken. De resultaten bieden geen individuele beoordeling en mogen niet als diagnostische gegevens worden gelezen, maar kunnen wel signalen geven over gemeenschappelijke krachten, onzekerheden en aandachtspunten binnen de bereikte groep. Op die manier ontstaat een basis om binnen de organisatie gericht na te denken over bestaande activiteiten rond eigenwaarde, succeservaringen, talentontwikkeling en positieve feedback.

De functie van deze nulmeting ligt dus niet in het vastleggen van definitieve conclusies over individuele kinderen of jongeren, maar in het ondersteunen van een meer bewuste en onderbouwde pedagogische praktijk. Door de resultaten te verbinden met dagelijkse observaties en teamreflectie kan PACES het thema globaal zelfbeeld verder bespreekbaar maken en opvolgen binnen haar werking.

1.6 Afbakening van het onderzoek

Deze bachelorproef richt zich op het globale zelfbeeld van kinderen en jongeren die binnen Fundación Salesiana PACES in Cuenca werden bereikt, via een kwantitatieve, beschrijvende nulmeting op groepsniveau. Het onderzoek beoogt geen individuele beoordeling van kinderen of jongeren, maar wil zicht krijgen op bredere patronen binnen de onderzoeksgroep.

De bevindingen worden niet vergeleken met een gestandaardiseerde normgroep en laten geen causale uitspraken toe over de oorzaken van de gerapporteerde zelfbeeldscores. Ook evoluties doorheen de tijd worden niet onderzocht. De conclusies zijn daarom lokaal en contextgebonden. Ze zijn relevant voor de pedagogische praktijk van PACES, maar kunnen niet zomaar worden veralgemeend naar alle straatverbonden kinderen en jongeren in Cuenca of Ecuador.

2 Methodologie

2.1 Onderzoekopzet en steekproefselectie

Aansluitend bij de afbakening in de inleiding werd gekozen voor een kwantitatief, beschrijvend en cross-sectioneel onderzoeksontwerp. De verzamelde gegevens werden op groepsniveau geanalyseerd en verkennend vergeleken volgens enkele achtergrondkenmerken, namelijk leeftijd, geslacht en locatie.

De onderzoeksgroep bestaat uit kinderen en jongeren die actief verbonden zijn aan Fundación Salesiana PACES in Cuenca. In totaal namen 63 participanten deel aan het onderzoek. Daarvan waren 24 deelnemers afkomstig van de locatie Feria Libre en 39 van de locatie 9 de Octubre. De steekproef bestond uit 23 jongens en 40 meisjes, met een leeftijdsbereik van 5 tot 20 jaar. Voor de analyse werd een praktische en ontwikkelingsgerichte opsplitsing gemaakt op basis van de gebruikte vragenlijstversie. Kinderen tot en met 12 jaar vulden de vereenvoudigde -12-versie in ($n = 34$), terwijl jongeren ouder dan 12 jaar de standaard +12-versie invulden ($n = 29$). Deze keuze werd gemaakt omdat ook twaalfjarige deelnemers binnen de concrete praktijkcontext baat hadden bij de vereenvoudigde formulering en visuele ondersteuning.

De steekproef werd niet willekeurig samengesteld, maar bestond uit kinderen en jongeren die tijdens de geplande afnamemomenten aanwezig waren en bereid waren om deel te nemen. Wanneer een potentiële deelnemer ongemak toonde of niet wilde deelnemen, werd de afname niet opgestart of stopgezet. Deze selectie sluit aan bij de dagelijkse realiteit van PACES, waar aanwezigheid en bereikbaarheid van de doelgroep kunnen wisselen door persoonlijke, familiale of contextuele factoren.

De gegevens zijn bijgevolg niet statistisch representatief voor de volledige populatie van kinderen en jongeren binnen PACES of voor straatverbonden kinderen en jongeren in Ecuador. Wel bieden ze een ecologisch relevante en contextgebonden nulmeting van de groep die binnen de concrete werking werd bereikt.

2.2 Operationalisering en procedure van dataverzameling

Voor de kwantitatieve meting van het globale zelfbeeld werd gebruikgemaakt van een

Spaanstalige adaptatie van de Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES). Dit instrument bestaat uit tien stellingen, waarvan vijf positief en vijf negatief geformuleerd zijn. Elk item wordt beantwoord aan de hand van een vierpuntsschaal. Om rekening te houden met de uiteenlopende leeftijden, taalniveaus en leesvaardigheden binnen de onderzoeksgroep, werd gewerkt met twee aangepaste afnamevormen.

Jongeren ouder dan 12 jaar ($n = 29$) vulden zelfstandig of semi-begeleid een Spaanstalige versie in die inhoudelijk nauw aansluit bij de klassieke RSES. De onderzoeker bood enkel taalkundige verduidelijking wanneer een stelling of antwoordmogelijkheid niet duidelijk was, zonder de inhoudelijke antwoordrichting te beïnvloeden. Voor kinderen tot en met 12 jaar ($n = 34$) werd een vereenvoudigde, mondelinge afnamevorm gebruikt. De stellingen werden rustig voorgelezen in vereenvoudigd Spaans, waarna het kind antwoordde aan de hand van vier visuele antwoordkaarten die de gradaties van instemming weergaven. De grens tussen beide afnamevormen werd dus niet louter strikt op leeftijd geïnterpreteerd, maar ook afgestemd op begrijpelijkheid, taalniveau en pedagogische haalbaarheid binnen de doelgroep.

Om de taalkundige en inhoudelijke aanpassing van de vragenlijst te ondersteunen, werd de vereenvoudigde versie vooraf vertaald door een gecertificeerde Spaanstalige docent en inhoudelijk nagekeken door twee praktijkpsychologen van PACES. Daarbij werd vooral gelet op taalbegrip, aansluiting bij de leefwereld van de doelgroep en begrijpelijkheid van de formuleringen. Bij beide afnamevormen vroegen de negatief geformuleerde items extra aandacht, omdat deze voor sommige deelnemers moeilijker te interpreteren waren.

De dataverzameling vond plaats binnen de dagelijkse werking van FERIA Libre en 9 de Octubre. Voorafgaand aan de afname kreeg elke participant een kort gestandaardiseerd introductiescript te horen. Daarin werd uitgelegd dat deelname vrijwillig was, dat er geen juiste of foute antwoorden waren en dat de eigen mening van de deelnemer centraal stond. Bij de kinderen tot en met 12 jaar werd ook de werking van de visuele antwoordkaarten stap voor stap toegelicht.

De praktische uitvoering verschilde tussen beide locaties. Op FERIA Libre vond de dataverzameling individueel plaats in een rustige, aparte ruimte boven de centrale werking,

verspreid over twee dagen. Deze setting maakte het mogelijk om het introductiescript persoonlijk toe te lichten, de vragen stap voor stap voor te lezen en het begrip van de kinderen nauwgezet op te volgen. Bij 9 de Octubre vond de afname om organisatorische redenen op één dag en in groep plaats. De deelnemers kregen gezamenlijk het introductiescript te horen en vulden de vragenlijst vervolgens zelfstandig in, met de mogelijkheid om individueel verduidelijking te vragen.

Na afloop werden de ingevulde vragenlijsten gecontroleerd op volledigheid en gekoppeld aan een unieke, anonieme code. Aan deze code werden de relevante achtergrondgegevens verbonden: leeftijd, geslacht en locatie. Hoewel op beide locaties dezelfde basisinstructies, antwoordcategorieën en vragenlijststructuur werden gebruikt, zorgden de verschillende afnamecondities voor een mogelijke contextuele invloed op de resultaten.

2.3 Ethische reflectie en integriteit

Vanwege de minderjarigheid en de maatschappelijke kwetsbaarheid van de doelgroep werd de ethische zorgvuldigheid van dit onderzoek bewust bewaakt. Voorafgaand aan de dataverzameling werd toestemming verkregen van Fundación Salesiana PACES. De manier waarop toestemming van volwassen verantwoordelijken werd georganiseerd, werd afgestemd op de praktische werking van de twee locaties. Bij Feria Libre werd gewerkt met schriftelijke toestemmingsformulieren die vooraf door ouders of voogden werden ondertekend. Bij 9 de Octubre werd, in overleg met de organisatie en rekening houdend met de laagdrempelige werking van deze locatie, gewerkt met mondelinge toestemming via de locatieverantwoordelijke.

Naast deze organisatorische toestemming bleef de individuele instemming van elk kind en elke jongere een afzonderlijk aandachtspunt. Voor elke afname werd in eenvoudige taal uitgelegd wat het onderzoek inhield, dat deelname vrijwillig was en dat stoppen op elk moment mogelijk bleef. Deelname werd nooit opgedrongen. Wanneer een kind of jongere twijfel, weerstand of ongemak toonde, werd de afname niet opgestart of stopgezet.

De privacy van de deelnemers werd beschermd door de ingevulde vragenlijsten te anonimiseren en te koppelen aan unieke codes. Daardoor konden de gegevens niet rechtstreeks worden herleid tot individuele deelnemers in het databestand, de statistische

verwerking of het finale onderzoeksrapport. Zo werd geprobeerd om het onderzoek op een zorgvuldige, respectvolle en pedagogisch verantwoorde manier uit te voeren binnen de concrete praktijkcontext.

2.4 Dataverwerking en analyse

Na de dataverzameling werden de ingevulde vragenlijsten digitaal verwerkt in Google Sheets. Elke deelnemer werd gekoppeld aan een unieke, anonieme code. In het databestand werd een onderscheid gemaakt tussen de ruwe invoer en de numeriek gescoorde gegevens. Per deelnemer werden ook enkele achtergrondgegevens geregistreerd: leeftijd, geslacht, locatie en vragenlijstversie (vereenvoudigde versie voor ≤ 12 jaar of standaardversie voor > 12 jaar).

De antwoorden werden per item gescoord op een schaal van 1 tot 4. Omdat de RSES uit tien stellingen bestaat, varieert de totaalscore per deelnemer tussen 10 en 40 punten. Daarnaast werd per deelnemer ook een gemiddelde itemscore berekend op een schaal van 1 tot 4. De negatief geformuleerde items binnen deze studie werden omgekeerd gescoord, zodat een hogere score steeds wijst op een positiever globaal zelfbeeld. Het gaat hierbij om items 2, 5, 8, 9 en 10, overeenkomstig de definitieve vragenlijst in de bijlage.

De analyse gebeurde aan de hand van beschrijvende statistiek. Voor de totale onderzoeksgroep ($N = 63$) werden het gemiddelde, de mediaan, de minimum- en maximumscore en de standaarddeviatie berekend. Daarnaast werden de itemgemiddelden geanalyseerd en werd het scoreverloop tussen positief en negatief geformuleerde stellingen vergeleken. Tot slot werden de resultaten verkennend opgesplitst volgens leeftijdsgroep, geslacht en locatie. Cronbach's alpha werd berekend om de interne consistentie van de schaal binnen deze specifieke praktijkcontext te beoordelen.

2.5 Kwaliteitsbewaking en methodologische beperkingen

De kwaliteit van dit praktijkonderzoek werd bewaakt door de dataverzameling, verwerking en analyse zo systematisch en transparant mogelijk uit te voeren. De afname gebeurde aan de hand van vooraf vastgelegde instructies, de gegevens werden anoniem gecodeerd en de analyse werd beperkt tot beschrijvende statistiek op groepsniveau. Toch kent het onderzoek

enkele methodologische beperkingen die belangrijk zijn voor de interpretatie van de resultaten.

Ten eerste is de externe validiteit beperkt. De steekproef bestond uit kinderen en jongeren van twee specifieke locaties binnen één organisatie. De deelnemers werden geselecteerd op basis van aanwezigheid, bereikbaarheid en bereidheid om deel te nemen. Daardoor zijn de resultaten niet statistisch representatief voor de volledige doelgroep van PACES of voor straatverbonden kinderen en jongeren in Ecuador.

Ten tweede heeft het onderzoek een cross-sectioneel karakter. De gegevens vormen een momentopname van het globale zelfbeeld binnen de bereikte onderzoeksgroep. Hierdoor kunnen geen uitspraken worden gedaan over oorzaken, evoluties of veranderingen doorheen de tijd.

Ten derde kan de aangepaste toepassing van de RSES invloed hebben gehad op de betrouwbaarheid van de resultaten. De taalkundige vereenvoudiging, mondelinge ondersteuning en visuele antwoordkaarten verhoogden de toegankelijkheid voor jongere deelnemers, maar kunnen ook invloed hebben gehad op het antwoordgedrag. Daarnaast blijven sociale wenselijkheid, de aanwezigheid van de onderzoeker en de interpretatie van negatief geformuleerde items belangrijke aandachtspunten. De bevindingen moeten daarom gelezen worden als een contextgebonden en verkennende nulmeting, met relevantie voor de lokale pedagogische praktijk van PACES.

3 Resultaten

3.1 Demografisch profiel van de onderzoeksgroep

De totale onderzoeksgroep bestaat uit 63 kinderen en jongeren die actief verbonden zijn aan Fundación Salesiana PACES in Cuenca.

Kenmerk	Subgroep	Aantal (n)	Percentage (%)
Locatie	Feria Libre	24	38,1%
	9 de Octubre	39	61,9%
Geslacht	Jongens	23	36,5%
	Meisjes	40	63,5%
Leeftijdsgroep	Kinderen (≤ 12)	34	54,0%
	Jongeren (> 12)	29	46,0%
Gemiddelde leeftijd	Kinderen (≤ 12)	9,24 jaar	
	Jongeren (> 12)	15,14 jaar	
Totaal	Onderzoeksgroep	63	
	Leeftijdsbereik	5 - 20 jaar	

Tabel 1: Demografische kenmerken van de steekproef (N=63)

De steekproef bevat meer deelnemers van 9 de Octubre dan van Feria Libre en bestaat uit meer meisjes dan jongens. De verdeling naar leeftijdsgroep is relatief evenwichtig: 34 deelnemers behoren tot de groep kinderen tot en met 12 jaar en 29 deelnemers tot de groep jongeren ouder dan 12 jaar. Deze opsplitsing sluit aan bij de twee gehanteerde vragenlijstversies en vormt de basis voor de verdere beschrijvende subgroepanalyses.

3.2 Globale scores op het globale zelfbeeld

Om een eerste overzicht te krijgen van het globale zelfbeeld binnen de totale onderzoeksgroep, werden de beschrijvende parameters berekend op basis van de samenge telde RSES-totaalscores.

Statistische parameter	Waarde op groepsniveau
Gemiddelde totaalscore (bereik 10 – 40)	28,94
Mediaan	29,00
Standaarddeviatie (SD)	4,18
Minimumscore	16,00
Maximumscore	39,00
Gemiddelde score per item (bereik 1 – 4)	2,89

Tabel 2: Descriptieve statistiek van de globale zelfbeeldscores (N=63)

De gemiddelde totaalscore bedraagt 28,94 op een schaal van 10 tot 40. Dit komt overeen met een gemiddelde itemscore van 2,89 op een vierpuntsschaal. De mediaan van 29,00 ligt dicht bij het gemiddelde, wat wijst op een relatief evenwichtige verdeling van de centrale scores binnen de onderzoeksgroep.

Op groepsniveau wijzen deze resultaten op een eerder positieve tendens in de gerapporteerde globale zelfbeeldscores. Tegelijk toont de spreiding tussen de minimumscore van 16,00 en de maximumscore van 39,00 dat er duidelijke individuele verschillen aanwezig zijn binnen de groep. Ook de standaarddeviatie van 4,18 bevestigt dat de scores niet volledig homogeen verdeeld zijn.

3.3 Item-analyse en impact van stellingformulering

Om meer zicht te krijgen op de opbouw van de globale zelfbeeldscore, werden ook de afzonderlijke items van de RSES geanalyseerd. De negatief geformuleerde items werden hierbij omgekeerd gescoord, zodat een hogere score telkens wijst op een positievere zelfwaardering binnen dat specifieke item.

Item	Inhoudelijke kern van de Type	Gemiddelde score (bereik 1–4)	Beschrijvende duiding
Q1	Zich waardevol voelen als Positief persoon	3,35	Hoog

Q2	Gevoel van falen (omgekeerd gescoord)	Negatief	2,71	Matig positief / gemengd
Q3	Goede kwaliteiten bezitten	Positief	3,24	Hoog
Q4	Dingen even goed kunnen als anderen	Positief	3,03	Eerder hoog
Q5	Weinig om trots op te zijn (omgekeerd gescoord)	Negatief	2,60	Gemengd / aandachtspunt
Q6	Positieve houding tegenover zichzelf	Positief	3,38	Hoogste itemscore
Q7	Tevreden zijn met zichzelf	Positief	3,33	Hoog
Q8	Meer respect voor zichzelf willen (omgekeerd gescoord)	Negatief	1,63	Laagste itemscore
Q9	Zich soms nutteloos voelen (omgekeerd gescoord)	Negatief	2,54	Gemengd / aandachtspunt
Q10	Denken nergens goed voor te zijn (omgekeerd gescoord)	Negatief	3,11	Eerder hoog

Tabel 3: Gemiddelde scores en beschrijvende duiding per RSES-item (N=63)

Uit de itemanalyse blijkt dat de positief geformuleerde stellingen gemiddeld hoger scoren dan de negatief geformuleerde stellingen. De hoogste itemscore bevindt zich bij Q6, dat peilt naar een positieve houding tegenover zichzelf (3,38). Ook Q1, rond het gevoel waardevol te zijn als persoon (3,35), en Q7, rond tevredenheid met zichzelf (3,33), scoren hoog. Deze resultaten wijzen erop dat de deelnemers op deze positief geformuleerde items gemiddeld een gunstige zelfwaardering rapporteren.

Type stelling	Gekoppelde items	Samengevoegd gemiddelde
Positief geformuleerde items	Q1, Q3, Q4, Q6, Q7	3,27
Negatief geformuleerde items (omgekeerd)	Q2, Q5, Q8, Q9, Q10	2,52

Tabel 4: Vergelijking tussen positief en negatief geformuleerde items

Het gemiddelde van de positief geformuleerde items bedraagt 3,27, terwijl het gemiddelde van de negatief geformuleerde items na omgekeerde scoring 2,52 bedraagt. Vooral Q8, dat betrekking heeft op de wens om meer respect voor zichzelf te hebben, valt op door de lage gemiddelde score van 1,63. Ook Q9, rond zich soms nutteloos voelen (2,54), en Q5, rond weinig hebben om trots op te zijn (2,60), liggen lager dan de meeste andere items.

Deze lagere scores tonen dat vooral de items rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid binnen de onderzoeksgroep aandacht vragen. Tegelijk valt op dat deze lagere scores zich vooral situeren bij negatief geformuleerde items. De verdere interpretatie daarvan wordt opgenomen in de discussie, omdat zowel inhoudelijke als methodologische verklaringen mogelijk zijn.

3.4 Verkennende subgroepanalyse naar demografische variabelen

Om mogelijke patronen binnen de steekproef te verkennen, werden de globale zelfbeeldscores opgesplitst volgens leeftijdsgroep, geslacht en afnamelocatie.

Demografische variabele	Subgroep	Aantal (n)	Gemiddelde totaalscore (10 – 40)	Standaarddeviatie (SD)
Leeftijdsgroep	≤12 jaar	34	30,88	2,97
	>12 jaar	29	26,66	4,27
Geslacht	Jongens	23	29,00	3,79
	Meisjes	40	28,90	4,43
Afnamelocatie	Feria Libre	24	29,46	3,96
	9 de Octubre	39	28,62	4,33

Tabel 5: Descriptieve vergelijking van de globale zelfbeeldscores per subgroep (N=63)

De vergelijking tussen de leeftijds- en afnamegroepen toont aan dat kinderen tot en met 12 jaar gemiddeld hoger scoren dan jongeren ouder dan 12 jaar. Ook is de spreiding binnen de jongste groep kleiner. Dit verschil moet echter voorzichtig worden geïnterpreteerd, omdat beide leeftijdsgroepen niet op exact dezelfde manier werden bevraagd. Daarnaast wijst de latere betrouwbaarheidsanalyse op een beperkte interne consistentie binnen de jongste groep.

De opsplitsing naar geslacht toont nauwelijks verschil tussen jongens en meisjes. De gemiddelde totaalscore van jongens bedraagt 29,00, tegenover 28,90 bij meisjes. Binnen deze steekproef is er dus geen duidelijke genderspecifieke tendens zichtbaar.

Ook de vergelijking tussen de twee locaties toont slechts een beperkt verschil. De gemiddelde score ligt iets hoger op FERIA Libre dan op 9 de Octubre, maar beide gemiddelden liggen dicht bij elkaar. De spreiding is op beide locaties vergelijkbaar. Deze resultaten wijzen binnen deze steekproef niet op een uitgesproken locatiegebonden verschil in globale zelfbeeldscores.

3.5 Betrouwbaarheidsanalyse en interne consistentie

Om de psychometrische kwaliteit en interne consistentie van de gebruikte RSES binnen deze specifieke praktijkcontext te verkennen, werd Cronbach's alpha berekend. Voor de totale onderzoeksgroep (N = 63) bedraagt de alpha-coëfficiënt 0,576. Deze waarde ligt onder de vaak gehanteerde richtwaarde van 0,70 voor een aanvaardbare interne consistentie binnen sociaalwetenschappelijk onderzoek (Field, 2018; Nunnally, 1978). Dit wijst erop dat de tien items binnen deze steekproef slechts beperkt samenhangen. De totaalscore moet daarom voorzichtig worden geïnterpreteerd en kan niet zonder meer als een stabiele en eenduidige maat voor globaal zelfbeeld worden beschouwd. Omdat binnen dit onderzoek met twee verschillende afnamevormen werd gewerkt, werd de interne consistentie ook afzonderlijk berekend voor de twee leeftijdsgroepen.

Onderzoeksgroep	Afnamevorm en modaliteit	Aantal (n)	Cronbach's alpha (α)
Totale steekproef	Gecombineerde data	63	0,576
Kinderen ≤ 12 jaar	Vereenvoudigd, mondeling met visuele kaarten	34	0,228
Jongeren > 12 jaar	Schriftelijk / semi-begeleid	29	0,578

Tabel 6: Interne consistentie (Cronbach's alpha) per afnamegroep

De opsplitsing per leeftijdsgroep toont een duidelijk verschil tussen beide afnamegroepen. Bij de kinderen tot en met 12 jaar bedraagt Cronbach's alpha 0,228. Deze lage waarde wijst op een zeer beperkte interne samenhang tussen de items binnen deze subgroep. Hierdoor moet de gemiddelde totaalscore van de jongste deelnemers met grote voorzichtigheid

worden gelezen. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de jonge leeftijd, verschillen in taalbegrip, de mondelinge afnamevorm, het gebruik van visuele antwoordkaarten en de moeilijkheid van negatief geformuleerde items.

Bij de jongeren ouder dan 12 jaar bedraagt Cronbach's alpha 0,578. Deze waarde ligt hoger dan bij de jongste groep, maar blijft eveneens onder de gebruikelijke betrouwbaarheidsgrens. Ook voor deze subgroep geldt dus dat de totaalscore vooral richtinggevend is en niet als een volledig betrouwbare individuele maat kan worden gebruikt. Om na te gaan welke items de interne consistentie beïnvloeden, werd aanvullend een item-deleted analyse uitgevoerd voor de totale steekproef (Pereira et al., 2014).

Verwijderd item	Inhoudelijke kern van de stelling	Cronbach's alpha indien item verwijderd
—	Uitgangswaarde totale schaal (tien items)	0,576
Q1	Zich waardevol voelen als persoon	0,527
Q2	Gevoel van falen (omgekeerd)	0,559
Q3	Goede kwaliteiten bezitten	0,600
Q4	Dingen even goed kunnen als anderen	0,504
Q5	Weinig om trots op te zijn (omgekeerd)	0,621
Q6	Positieve houding tegenover zichzelf	0,485
Q7	Tevreden zijn met zichzelf	0,506
Q8	Meer respect voor zichzelf willen (omgekeerd)	0,584
Q9	Zich soms nutteloos voelen (omgekeerd)	0,574
Q10	Denken nergens goed voor te zijn (omgekeerd)	0,506

Tabel 7: Betrouwbaarheidsverloop bij eliminatie van afzonderlijke RSES-items

De item-deleted analyse toont dat vooral Q5 de interne consistentie beïnvloedt. Wanneer dit item wordt weggelaten, stijgt Cronbach's alpha van 0,576 naar 0,621. Ook het verwijderen van Q3 en Q8 zorgt voor een beperkte stijging, terwijl de alpha daalt wanneer

Q6 of Q4 wordt verwijderd. Dit wijst erop dat niet alle items binnen deze steekproef even sterk bijdragen aan de samenhang van de schaal.

De aangepaste RSES is binnen dit onderzoek bruikbaar als verkennend instrument op groepsniveau, maar niet als individueel diagnostisch meetinstrument. Door de beperkte interne consistentie, vooral bij de jongste deelnemers, worden de resultaten gelezen als indicatieve groepsgegevens die pedagogische reflectie binnen PACES kunnen ondersteunen.

4 Conclusie

4.1 Beantwoording van de deelonderzoeksvragen en triangulatie

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden, worden de kwantitatieve resultaten verbonden met de literatuurstudie, de methodologische reflectie en de praktijkcontext van PACES. De triangulatie blijft beperkt, omdat er geen afzonderlijk kwalitatief onderzoek werd uitgevoerd. Toch maakt deze combinatie het mogelijk om de resultaten niet alleen cijfermatig, maar ook pedagogisch en contextueel te duiden.

Deelvraag 1: Welke globale zelfbeeldscores rapporteren de deelnemende kinderen en jongeren binnen PACES?

De deelnemende kinderen en jongeren rapporteren op groepsniveau een eerder positieve globale zelfbeeldscore, met een gemiddelde totaalscore van 28,94 op 40 en een mediaan van 29,00. Deze bevinding sluit aan bij literatuur waarin maatschappelijke kwetsbaarheid niet automatisch wordt gelijkgesteld aan een negatief zelfbeeld. Vanuit veerkrachtperspectief kunnen kinderen en jongeren ook binnen moeilijke leefomstandigheden een gevoel van eigenwaarde behouden wanneer beschermende factoren aanwezig zijn, zoals relationele nabijheid, erkenning en verbondenheid (Masten, 2001; Ungar, 2011).

Tegelijk nuanceert de spreiding in scores dit positieve groepsbeeld. De minimumscore van 16,00 en maximumscore van 39,00 tonen dat de deelnemers zichzelf niet allemaal op dezelfde manier waarderen. Ook de itemanalyse wijst op verschillen binnen het globale zelfbeeld: positief geformuleerde items rond eigenwaarde en zelftevredenheid scoren hoog, terwijl Q8, Q5 en Q9 lagere scores tonen rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid. Het groepsgemiddelde mag dus niet verbergen dat er binnen specifieke aspecten van zelfwaardering ook kwetsbaarheden zichtbaar blijven.

Deelvraag 2: In welke mate zijn er verschillen of tendensen zichtbaar in de zelfbeeldscores volgens leeftijd, geslacht en locatie?

Binnen de verkennende subgroepanalyse komt vooral leeftijd naar voren als een opvallende variabele. De kinderen uit de vereenvoudigde afnamegroep (≤ 12 jaar) behalen een hogere

gemiddelde totaalscore (30,88) dan de jongeren uit de standaard afnamegroep (>12 jaar; 26,66). Deze tendens kan deels aansluiten bij ontwikkelingspsychologische inzichten die stellen dat jongere kinderen zichzelf vaak positiever en minder kritisch beoordelen, terwijl adolescenten gevoeliger worden voor zelfreflectie, sociale vergelijking en externe verwachtingen (Harter, 2015).

Toch moet dit leeftijdsverschil voorzichtig worden geïnterpreteerd. De jongste deelnemers werden op een andere manier bevraagd dan de oudere deelnemers: mondeling, met vereenvoudigde taal en visuele antwoordkaarten. Bovendien toont de betrouwbaarheidsanalyse dat de interne consistentie binnen de groep tot en met 12 jaar zeer beperkt is ($\alpha = 0,228$). Het verschil tussen beide leeftijdsgroepen kan dus niet zonder meer als een zuiver ontwikkelingspsychologisch verschil worden gelezen, maar moet ook methodologisch worden geduid.

Voor geslacht en locatie zijn geen duidelijke verschillen of uitgesproken tendensen zichtbaar. Jongens en meisjes behalen vrijwel dezelfde gemiddelde score, respectievelijk 29,00 en 28,90. Ook tussen FERIA Libre (29,46) en 9 de Octubre (28,62) blijft het verschil beperkt. Ondanks de verschillende werking en afnamecondities op beide locaties wijzen de resultaten binnen deze steekproef dus niet op een uitgesproken locatiegebonden tendens.

Deelvraag 3: In welke mate blijken de gebruikte Spaanstalige versies van de Rosenberg Self-Esteem Scale bruikbaar en voldoende betrouwbaar binnen deze specifieke context?

De aangepaste Spaanstalige RSES bleek praktisch bruikbaar om binnen PACES op een gestructureerde en laagdrempelige manier groepsgegevens te verzamelen. Door te werken met twee afnamevormen kon zowel de groep kinderen tot en met 12 jaar als de groep jongeren ouder dan 12 jaar worden bereikt.

De betrouwbaarheid bleef echter beperkt. Voor de totale onderzoeksgroep bedraagt Cronbach's α 0,576. Bij kinderen tot en met 12 jaar is die waarde duidelijk lager ($\alpha = 0,228$) dan bij jongeren ouder dan 12 jaar ($\alpha = 0,578$). Deze cijfers bevestigen dat de resultaten vooral richtinggevend zijn en niet geschikt zijn voor individuele diagnostiek.

Deze beperking sluit aan bij literatuur over cross-cultureel onderzoek, waarin wordt benadrukt dat vertaalde meetinstrumenten voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd in

een andere culturele, talige en pedagogische context (Schmitt & Allik, 2005; Roelen & Taylor, 2020). Binnen deze bachelorproef is de aangepaste RSES dus bruikbaar als groepsmatige peiling, maar niet als basis voor harde uitspraken over individuele kinderen en jongeren.

4.2 Beantwoording van de hoofdonderzoeksvraag

Welk beeld geven de globale zelfbeeldscores van kinderen en jongeren verbonden aan Fundación Salesiana PACES in Cuenca?

Op basis van de onderzoeksbevindingen komt het globale zelfbeeld van de bevroegde kinderen en jongeren naar voren als een spanningsveld tussen veerkracht en kwetsbaarheid. Op groepsniveau rapporteren de deelnemers gemiddeld een eerder positieve basiswaardering. Dit wijst erop dat veel kinderen en jongeren binnen PACES zichzelf in algemene zin als waardevol ervaren, ondanks de maatschappelijk kwetsbare context waarin zij opgroeien.

Tegelijk mag dit positieve groepsbeeld niet eenduidig of te ruim worden geïnterpreteerd. De spreiding in de scores toont dat er duidelijke verschillen bestaan tussen deelnemers. Ook op itemniveau ontstaat een genuanceerder beeld. Vooral stellingen rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid scoren lager dan de positief geformuleerde items rond eigenwaarde en zelftevredenheid. Dit wijst erop dat het globale zelfbeeld niet uitsluitend positief of negatief kan worden gelezen, maar bestaat uit verschillende lagen.

Daarbij vraagt ook de beperkte betrouwbaarheid van de aangepaste RSES om voorzichtigheid. De resultaten bieden waardevolle signalen op groepsniveau, maar laten geen harde uitspraken toe over individuele kinderen of jongeren. Het zelfbeeld binnen deze onderzoeksgroep moet daarom worden begrepen als een contextgebonden beeld, waarin beschermende factoren zoals relationele nabijheid, erkenning en pedagogische ondersteuning samengaan met onderliggende onzekerheden.

De hoofdonderzoeksvraag kan dus als volgt worden beantwoord: de kinderen en jongeren binnen PACES rapporteren gemiddeld een eerder positief globaal zelfbeeld, maar dit positieve beeld wordt genuanceerd door individuele verschillen, lagere scores op specifieke kwetsbare items en methodologische beperkingen van het meetinstrument. Voor de praktijk betekent dit dat ondersteuning niet hoeft te vertrekken vanuit een tekortperspectief, maar

vanuit het versterken van aanwezige veerkracht en het veilig bespreekbaar maken van onzekerheden.

4.3 Opstap naar het creatief product: PACESTIMA

De conclusies van dit onderzoek vormen de inhoudelijke aanleiding voor PACESTIMA. De aangepaste RSES maakte groepssignalen zichtbaar, maar bleek binnen deze context vooral richtinggevend. Daarom werd gekozen voor een aanvullend pedagogisch hulpmiddel dat niet alleen meet, maar kinderen en jongeren actief uitnodigt tot gesprek, herkenning en reflectie.

PACESTIMA vertaalt de belangrijkste aandachtspunten uit het onderzoek naar concrete gespreksthema's. De lagere scores rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid worden opgevolgd via kaarten over kwaliteiten, gevoelens, succeservaringen, steunfiguren en toekomstperspectief. Zo maakt het product zelfbeeld niet alleen cijfermatig zichtbaar, maar ook pedagogisch bespreekbaar binnen PACES.

5 Discussie

5.1 Evaluatie en contextuele duiding van de resultaten

De eerder positieve gemiddelde zelfbeeldscore vraagt om een contextuele interpretatie. Vanuit de theorie rond maatschappelijke kwetsbaarheid (Vettenburg, 2011) en sociaal-ecologische veerkracht (Ungar, 2011) toont dit resultaat dat een kwetsbare opgroeicontext niet automatisch samenvalt met een negatief zelfbeeld.

Een mogelijke verklaring ligt in de beschermende werking van PACES. De organisatie biedt niet alleen praktische en educatieve ondersteuning, maar creëert ook een relationele context waarin nabijheid, erkenning, vertrouwen en talentontwikkeling centraal staan. In termen van Bronfenbrenner (1979) kan PACES worden begrepen als een belangrijk microsysteem dat tegengewicht biedt aan bredere maatschappelijke risicofactoren. Binnen deze context kunnen kinderen en jongeren positieve ervaringen opdoen die bijdragen aan hun gevoel van eigenwaarde en verbondenheid.

Tegelijk tonen de resultaten dat dit positieve groepsbeeld niet eenduidig mag worden geïnterpreteerd. De itemanalyse maakt zichtbaar dat de deelnemers hoog scoren op positief geformuleerde stellingen rond algemene eigenwaarde, zelftevredenheid en een positieve houding tegenover zichzelf. Bij items rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid liggen de scores echter lager. Deze gelaagdheid sluit aan bij Harter (2015), die zelfbeeld beschrijft als een multidimensionaal construct.

Ook de leeftijdstendens vraagt om voorzichtigheid. Kinderen tot en met 12 jaar scoren gemiddeld hoger dan jongeren ouder dan 12 jaar. Ontwikkelingspsychologisch kan dit gedeeltelijk aansluiten bij de vaststelling dat jongere kinderen zichzelf vaak minder kritisch beoordelen, terwijl adolescenten gevoeliger worden voor sociale vergelijking en externe verwachtingen (Esnaola et al., 2018; Harter, 2015). Toch kan dit verschil binnen dit onderzoek niet uitsluitend ontwikkelingspsychologisch worden verklaard. De jongste groep werd mondeling en visueel ondersteund bevraagd, en de interne consistentie binnen deze groep bleek zeer laag. Daardoor is het waarschijnlijk dat ook de afnamevorm, sociale wenselijkheid en interpretatieproblemen een rol hebben gespeeld.

Voor geslacht en locatie komen geen duidelijke verschillen naar voren. Jongens en meisjes rapporteren vrijwel gelijke gemiddelde scores. Ook tussen Feria Libre en 9 de Octubre blijven de verschillen beperkt, ondanks de verschillende fysieke contexten en afnameomstandigheden. Dit kan erop wijzen dat de gedeelde pedagogische visie van PACES en de gemeenschappelijke leefcontext van de doelgroep sterker doorwegen dan de verschillen tussen beide locaties. Deze interpretatie moet echter voorzichtig blijven, omdat de steekproef beperkt en contextgebonden is.

5.2 Methodologische reflectie: sterktes en beperkingen van het onderzoek

Een methodologische reflectie is nodig om de waarde en reikwijdte van de resultaten correct te beoordelen. Een eerste sterkte is dat dit onderzoek vertrekt vanuit een concrete praktijkbehoefte binnen Fundación Salesiana PACES. Het thema globaal zelfbeeld leefde in de dagelijkse werking, maar werd nog niet systematisch in kaart gebracht. Door de kwantitatieve, beschrijvende opzet werd dit thema zichtbaar gemaakt op groepsniveau. De steekproef van 63 deelnemers biedt daarbij voldoende basis om eerste patronen binnen de bereikte groep te beschrijven.

Een tweede sterkte is de contextgevoelige toepassing van het meetinstrument. Door te werken met twee afnamevormen werd rekening gehouden met leeftijd, taalniveau en leesvaardigheid. Jongeren ouder dan 12 jaar vulden een schriftelijke of semi-begeleide versie in, terwijl kinderen tot en met 12 jaar mondeling werden bevraagd met visuele antwoordkaarten. Deze aanpassing maakte deelname toegankelijker voor een brede groep kinderen en jongeren.

Tegelijk blijft de reikwijdte van het onderzoek beperkt. Door de niet-willekeurige steekproef zijn de resultaten niet representatief voor de volledige doelgroep van PACES of voor straatverbonden kinderen en jongeren in Ecuador. Ook het cross-sectionele karakter beperkt uitspraken over oorzaken, evoluties of individuele ontwikkelingstrajecten.

Een bijkomend aandachtspunt is de positie van de onderzoeker. Omdat de onderzoeker tijdens de stageperiode aanwezig was binnen PACES, bestond er al een vertrouwensband met een deel van de deelnemers. Dit kan de toegankelijkheid van de afname verhoogd hebben, maar ook sociale wenselijkheid versterkt hebben. Kinderen en jongeren konden

geneigd zijn om positiever te antwoorden omdat zij de onderzoeker kenden of wilden voldoen aan vermeende verwachtingen. Dit sluit aan bij methodologische aandachtspunten rond zelfrapportage, waarbij antwoorden beïnvloed kunnen worden door de afnamecontext en door wat deelnemers als sociaal wenselijk ervaren (Podsakoff et al., 2003). Daarnaast speelde de taalcontext een rol: hoewel de afname in het Spaans gebeurde en de materialen vooraf werden nagekeken, bleef de onderzoeker geen moedertaalspreker.

Ook de betrouwbaarheid van het aangepaste meetinstrument vraagt voorzichtigheid. De totale Cronbach's alpha bedraagt 0,576 en ligt onder de gebruikelijke richtwaarde van 0,70 (Field, 2018; Nunnally, 1978). Vooral bij de kinderen tot en met 12 jaar is de interne consistentie laag ($\alpha = 0,228$). De totaalscores binnen deze groep mogen dus niet als stabiele individuele maat worden geïnterpreteerd. Mogelijke verklaringen zijn de jonge leeftijd, verschillen in taalbegrip, de mondelinge afnamevorm, sociale wenselijkheid, vertekening door zelfrapportage en de moeilijkheid van negatief geformuleerde items. Deze items vereisen dat deelnemers een ontkennende of negatieve formulering correct begrijpen en vervolgens omzetten naar de passende antwoordcategorie. Zeker bij jongere deelnemers of deelnemers met een beperktere leesvaardigheid kan dit leiden tot verwarring, vertekening of meetruis (Podsakoff et al., 2003).

Item 8, waarin gevraagd wordt naar de wens om meer respect voor zichzelf te hebben, illustreert deze interpretatievoorzichtigheid. Dit item behaalde de laagste gemiddelde score van de volledige meting. Een louter cijfermatige interpretatie zou kunnen suggereren dat veel deelnemers weinig zelfrespect ervaren. Toch kan de formulering ook begrepen zijn als een positieve wens tot persoonlijke groei, meer verantwoordelijkheid of beter gedrag tegenover zichzelf en anderen. Binnen een culturele en relationele context waarin respect sterk verbonden is met familie, gemeenschap en sociale verwachtingen, kan de betekenis van dit item dus verschuiven.

Deze mogelijke semantische verschuiving illustreert dat de toepassing van een westers meetinstrument niet alleen een taalkundige, maar ook een culturele en pedagogische oefening is. De bevinding rond item 8 mag daarom niet als sluitend bewijs worden gelezen, maar als aanwijzing dat sommige antwoorden meerdere betekenissen kunnen dragen. Dit sluit aan bij bredere methodologische aandachtspunten rond het gebruik van

psychometrische instrumenten in cross-culturele en maatschappelijk kwetsbare contexten (Schmitt & Allik, 2005; Roelen & Taylor, 2020).

Deze beperkingen verminderen de praktijkwaarde van het onderzoek niet, maar bepalen wel hoe de resultaten gelezen moeten worden. De aangepaste RSES is binnen deze bachelorproef bruikbaar als richtinggevende groepspeiling en als aanleiding voor pedagogische reflectie. Ze is echter niet geschikt als diagnostisch instrument of als basis voor harde uitspraken over individuele kinderen en jongeren.

5.3 Implicaties voor de praktijk en kwaliteitsbevordering via PACESTIMA

De betekenis van deze bachelorproef ligt niet enkel in het verzamelen van onderzoeksgegevens, maar vooral in de vertaling ervan naar de dagelijkse pedagogische praktijk van Fundación Salesiana PACES. De resultaten bieden geen individuele diagnostische informatie, maar maken het thema globaal zelfbeeld op groepsniveau zichtbaarder. Daardoor krijgt PACES een concreter beeld van gemeenschappelijke krachten, onzekerheden en aandachtspunten binnen de bereikte groep kinderen en jongeren.

Voor de praktijk betekent dit dat zelfbeeld niet enkel impliciet aanwezig hoeft te blijven in de dagelijkse begeleiding, maar systematischer kan worden meegenomen in activiteitenplanning en teamreflectie. De positieve gemiddelde scores ondersteunen het belang van de bestaande relationele en krachtgerichte basishouding binnen PACES. Tegelijk tonen de lagere items rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid dat bepaalde aspecten van zelfwaardering gerichte pedagogische aandacht vragen. Werken rond zelfbeeld mag daarom niet afhankelijk blijven van losse of toevallige initiatieven, maar kan sterker ingebed worden in de bredere werking van Feria Libre en 9 de Octubre.

PACESTIMA vormt de concrete praktijkvertaling van deze bevindingen. Het pakket verbindt signalering, pedagogisch handelen en teamreflectie: groepspatronen worden zichtbaar gemaakt, gespreksthema's worden concreet aangereikt en medewerkers kunnen het gebruik van het materiaal samen evalueren en bijsturen. Op die manier wordt kwaliteitsbevordering niet beperkt tot het verzamelen van gegevens, maar verbonden met bewust pedagogisch handelen en duurzame opvolging binnen de organisatie.

Deze inzichten bieden ook aanknopingspunten voor verdere praktijkontwikkeling. Wanneer begeleiders signalen rond zelfbeeld bewuster herkennen en bespreken, kunnen activiteiten rond kwaliteiten, succeservaringen, gevoelens, steunfiguren en persoonlijke groei doelgerichter worden ingezet. De onderzoeksresultaten kunnen daarbij functioneren als vertrekpunt voor overleg binnen het team: welke sterktes zijn zichtbaar, welke onzekerheden keren terug en hoe kan de werking hierop blijven aansluiten?

PACESTIMA wordt in hoofdstuk 6 uitgebreider toegelicht, maar kan hier begrepen worden als een laagdrempelig pedagogisch hulpmiddel dat gesprek en reflectie rond zelfbeeld ondersteunt. Waar de vragenlijst vooral richtinggevende groepssignalen oplevert, biedt PACESTIMA een meer relationele en toegankelijke manier om met kinderen en jongeren stil te staan bij hun identiteit, kwaliteiten, gevoelens, steunfiguren en toekomstperspectief.

5.4 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek en toekomstig gebruik

Op basis van de resultaten, sterktes en beperkingen van deze bachelorproef kunnen enkele gerichte aanbevelingen worden geformuleerd voor toekomstig onderzoek en voor de verdere verankering binnen PACES.

Een eerste aanbeveling is om globaal zelfbeeld niet te beschouwen als een vaststaand gegeven. Zelfbeeld ontwikkelt zich onder invloed van leeftijd, relaties, levensomstandigheden en ervaringen binnen de werking. Daarom zou vervolgonderzoek kunnen werken met herhaalde metingen over een langere periode. Zo kan worden nagegaan of de zelfbeeldscores stabiel blijven, veranderen doorheen de tijd of samenhangen met bepaalde pedagogische interventies binnen PACES.

Een tweede aanbeveling betreft de verdere aanpassing en validering van de Spaanstalige RSES. Vooral bij kinderen jonger dan 12 jaar vraagt het instrument om verfijning. Een voorafgaande pilootafname kan helpen om na te gaan welke stellingen moeilijk, abstract of cultureel gevoelig zijn. Daarbij kan gebruikgemaakt worden van cognitive interviewing, waarbij kinderen in eenvoudige taal toelichten hoe zij bepaalde items begrijpen. Op basis daarvan kunnen formuleringen worden aangepast aan hun taalniveau en leefwereld.

Een derde aanbeveling is om kwantitatieve vragenlijsten in toekomstig onderzoek te combineren met kwalitatieve methoden. Focusgroepen, semigestructureerde interviews of

pedagogische observaties kunnen helpen om de betekenis achter de scores beter te begrijpen. Dit is vooral belangrijk bij items die meerdere interpretaties kunnen oproepen, zoals stellingen rond zelfrespect, trots of gevoelens van nutteloosheid.

Een vierde aanbeveling is om bijkomende contextvariabelen systematischer te registreren. In toekomstig onderzoek kunnen gegevens over gezinssituatie, schoolaanwezigheid, frequentie van deelname aan PACES, duur van betrokkenheid bij de organisatie en mate van straatverbondenheid helpen om de resultaten gerichter te duiden. Dergelijke informatie kan bijdragen aan een rijker inzicht in factoren die mogelijk samenhangen met het globale zelfbeeld.

PACESTIMA verdient verdere evaluatie binnen de praktijk van PACES. Het product moet niet worden gezien als een afgewerkt eindpunt, maar als een hulpmiddel dat kan groeien op basis van ervaring. Door regelmatig met begeleiders en psychologen te bespreken welke vragen, categorieën en werkvormen goed aansluiten bij verschillende leeftijdsgroepen, kan PACESTIMA cyclisch worden bijgestuurd. Zo kan het materiaal duurzaam worden ingebed in de bredere aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling, zelfwaardering en pedagogische kwaliteitsbevordering binnen PACES.

Het onderzoeksproces maakte duidelijk dat praktijkgericht onderzoek een voortdurende balans vraagt tussen betrokkenheid en onderzoeksmatige afstand. De aanwezigheid van de onderzoeker binnen PACES bood toegang tot de leefwereld van de kinderen en jongeren, maar vroeg tegelijk om kritische waakzaamheid voor sociale wenselijkheid, interpretatie en eigen aannames. Vanuit orthopedagogisch perspectief toont dit traject aan dat kwantitatieve gegevens pas betekenis krijgen wanneer zij verbonden worden met relationele nabijheid, kritische reflectie en concrete pedagogische opvolging.

6 Creatief product

Als praktijkgerichte vertaling van deze bachelorproef werd PACESTIMA ontwikkeld: een Spaanstalige toolbox rond zelfbeeld en zelfwaardering voor kinderen en jongeren binnen Fundación Salesiana PACES. De naam combineert PACES met autoestima, het Spaanse woord voor zelfwaardering. PACESTIMA is geen diagnostisch of therapeutisch instrument, maar een orthopedagogisch hulpmiddel dat kwaliteiten, ervaringen, steunfiguren en persoonlijke groei bespreekbaar maakt binnen de dagelijkse werking van PACES.

6.1 Doelstellingen en theoretische fundering

PACESTIMA heeft een dubbele doelstelling. Op microniveau ondersteunt de toolbox kinderen en jongeren om op een veilige en laagdrempelige manier stil te staan bij hun zelfbeeld. Via het kaartspel worden zij uitgenodigd om te spreken over hun kwaliteiten, gevoelens, steunfiguren, successen en dromen. De nadruk ligt daarbij niet op tekorten, maar op sterktes, positieve ervaringen en groeimogelijkheden. Dit sluit aan bij positieve psychologie en strength-based werken, waarin het versterken van kwaliteiten, veerkracht en steunbronnen centraal staat (Benoit & Gabola, 2021; Fu et al., 2025; Hongell-Ekholm et al., 2024).

Daarnaast benadert PACESTIMA zelfbeeld als een relationeel gegeven. Kinderen en jongeren ontwikkelen zelfwaardering mede in interactie met leeftijdsgenoten, begeleiders, familie en andere steunfiguren. Wanneer zij in groep kwaliteiten benoemen of ervaringen delen, kan wederzijdse erkenning ontstaan. Dit sluit aan bij onderzoek naar peer support en steunende relaties als beschermende factoren binnen maatschappelijk kwetsbare contexten (Ashton et al., 2021; Frederick et al., 2023).

Op mesoniveau biedt PACESTIMA medewerkers van PACES concreet materiaal om het thema globaal zelfbeeld ook na deze bachelorproef verder bespreekbaar te maken. De toolbox creëert een gedeelde taal en praktische werkvormen om rond zelfwaardering te blijven werken, zonder dat het product een beoordelend of diagnostisch karakter krijgt.

6.2 Structurele opbouw van de toolbox

6.2.1 Het kaartspel PACESTIMA

De kern van PACESTIMA is een Spaanstalig kaartspel met 40 vraagkaarten, verdeeld over vijf kleurgecodeerde categorieën van telkens acht kaarten. De vragen zijn kort, concreet en positief geformuleerd, zodat kinderen en jongeren op een toegankelijke manier kunnen spreken over zichzelf, hun kwaliteiten, gevoelens, steunfiguren, successen en dromen.

De vijf categorieën sluiten aan bij de onderzoeksbevindingen. *Así soy yo* richt zich op identiteit en zelfkennis. *Mis fortalezas* vertrekt vanuit kwaliteiten en talenten, en sluit aan bij de lagere score op items rond trots. *Mis emociones* maakt gevoelens en moeilijke momenten bespreekbaar, wat relevant is bij signalen rond nutteloosheid of onzekerheid. *Mi red de apoyo* focust op steunfiguren en verbondenheid. *Mis logros y sueños* richt zich op succeservaringen, toekomstperspectief en persoonlijke groei, en sluit aan bij het versterken van zelfrespect en hoop.

Het kaartspel kan individueel, in kleine groepen of tijdens bredere activiteiten worden gebruikt. In groep biedt het ook ruimte voor wederzijdse erkenning, doordat kinderen en jongeren elkaars kwaliteiten kunnen benoemen en elkaar positief kunnen bekrachtigen.

6.2.2 Vragenlijsten, visuele ondersteuning en verwerkingsmateriaal

PACESTIMA bestaat naast het kaartspel uit twee aangepaste Spaanstalige vragenlijsten, een visuele aanduidkaart, een korte handleiding en een online Excelbestand. De vragenlijsten sluiten aan bij de twee afnamevormen uit het onderzoek: een vereenvoudigde versie voor kinderen tot en met 12 jaar en een standaardversie voor jongeren ouder dan 12 jaar. De visuele aanduidkaart ondersteunt jongere kinderen of deelnemers met beperkte leesvaardigheid bij het begrijpen van de antwoordmogelijkheden.

De handleiding verduidelijkt hoe de vragenlijsten verwerkt en geïnterpreteerd kunnen worden. Het online Excelbestand ondersteunt deze verwerking door totaalscores, gemiddelden en spreiding automatisch te berekenen. Deze materialen zijn bedoeld voor groepsgerichte signalering, observatie en teamreflectie. Ze zijn niet geschikt voor individuele beoordeling, labeling of diagnostiek.

6.3 Methodologische verantwoording vanuit de onderzoeksresultaten

PACESTIMA is rechtstreeks opgebouwd vanuit de resultaten van deze bachelorproef. De eerder positieve groepsscore ondersteunt een krachtgerichte aanpak: het product vertrekt daarom vanuit kwaliteiten, succeservaringen, steunbronnen en groeimogelijkheden. De lagere scores rond zelfrespect, trots en gevoelens van nutteloosheid tonen tegelijk dat bepaalde aspecten van zelfwaardering extra pedagogische aandacht vragen.

Ook de beperkte betrouwbaarheid van de aangepaste RSES was bepalend. De vragenlijsten blijven bruikbaar als verkennend groepsinstrument, maar zijn onvoldoende geschikt om losstaand of individueel beoordelend te gebruiken. Daarom werd het kwantitatieve luik aangevuld met een relationele en visuele werkvorm die meer ruimte laat voor gesprek, betekenisgeving en observatie. Zo combineert PACESTIMA voorzichtige signalering met een pedagogische aanpak die beter aansluit bij de dagelijkse praktijk van PACES.

6.4 Gebruik binnen PACES

PACESTIMA is ontworpen voor flexibel gebruik binnen de werking van PACES. Het kaartspel kan worden ingezet tijdens individuele gesprekken, kleine groepsmomenten of activiteiten rond zelfbeeld en persoonlijke groei. Begeleiders kunnen alle categorieën gebruiken of gericht één categorie kiezen, afhankelijk van leeftijd, groepssfeer, beschikbare tijd en pedagogische doelstelling.

De begeleider bewaakt daarbij een veilige en respectvolle sfeer. Deelname blijft vrijwillig: kinderen en jongeren mogen een vraag overslaan wanneer die te moeilijk of te persoonlijk aanvoelt. Bij jongere kinderen kan de begeleider vragen voorlezen, vereenvoudigen of verduidelijken, zonder het antwoord inhoudelijk te sturen.

De eerste versie van PACESTIMA werd aan PACES overgedragen, samen met de aangepaste vragenlijsten, de visuele aanduidkaart en de handleiding voor verwerking en interpretatie. Het online Excelbestand werd als apart digitaal document aan PACES bezorgd. Zo kunnen medewerkers ingevulde vragenlijsten later zelfstandig verwerken en de resultaten op groepsniveau gebruiken voor observatie, gesprek en teamreflectie. Tijdens de

terugkoppeling met medewerkers werden vooral de laagdrempelige opbouw, de visuele bruikbaarheid en de aansluiting bij de dagelijkse werking als meerwaarde benoemd.

Verdere evaluatie door medewerkers blijft nodig om na te gaan welke vragen, categorieën en gebruiksvormen het best aansluiten bij verschillende leeftijden, groepsmomenten en begeleidingssituaties.

6.5 Duurzaamheid en kwaliteitsbevordering

De duurzaamheid van PACESTIMA ligt in het feit dat het pakket Spaanstalig, herbruikbaar en overdraagbaar is. Daardoor kan het ook na deze bachelorproef worden ingezet door vaste medewerkers, vrijwilligers of toekomstige stagiairs. Het product is bovendien flexibel inzetbaar bij verschillende leeftijden, groepsgroottes en pedagogische situaties.

PACESTIMA draagt bij aan kwaliteitsbevordering doordat het drie functies combineert. Ten eerste maken de vragenlijsten en het Excelbestand groepspatronen rond globaal zelfbeeld zichtbaar, zonder kinderen of jongeren individueel te labelen. Ten tweede biedt het kaartspel een concrete manier om deze signalen pedagogisch op te volgen via gesprekken rond kwaliteiten, gevoelens, steunfiguren, succeservaringen en dromen. Ten derde kan het materiaal tijdens teamoverleg besproken, geëvalueerd en bijgestuurd worden.

Op die manier krijgt PACESTIMA een plaats binnen een eenvoudige PDCA-logica: gebruiken, evalueren, aanpassen en opnieuw toepassen. Concreet kan PACESTIMA bijvoorbeeld één keer per maand kort besproken worden tijdens teamoverleg, waarbij medewerkers noteren welke categorieën gebruikt werden, welke reacties opvielen en welke aanpassingen nodig zijn.

Op organisatieniveau ondersteunt PACESTIMA PACES om zelfbeeld bewuster op te nemen in de pedagogische werking en signalen rond zelfwaardering te benutten voor teamreflectie.

7 Literatuurlijst

Alaniz, G., García Meda, M., Moreno, C., Ortega, J., Morales, M., & Romo, L. (2023). Estudio de validación de la escala de autoestima de Rosenberg en población adolescente de educación pública en Jalisco. *Latam: Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales y Humanidades*, 4(6), 255–264.

Ashton, K., Davies, A. R., Hughes, K., Ford, K., Cotter-Roberts, A., & Bellis, M. A. (2021). Adult support during childhood: A retrospective study of trusted adult relationships, sources of personal adult support and their association with childhood resilience resources. *BMC Psychology*, 9(1), 101. <https://doi.org/10.1186/s40359-021-00601-x>

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman.

Benoit, V., & Gabola, P. (2021). Effects of positive psychology interventions on the well-being of young children: A systematic literature review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(22), 12065. <https://doi.org/10.3390/ijerph182212065>

Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press.

Claes, C., & Van Hove, G. (2017). *Orthopedagogiek: Een kwaliteitsgericht perspectief op inclusief leven*. Lannoo Campus.

Esnaola, I., Sesé, A., Antonio-Agirre, I., & Azpiazu, L. (2018). The development of multiple self-concept dimensions during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 30(S1), 100–114. <https://doi.org/10.1111/jora.12451>

Field, A. P. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). Sage.

Frederick, J., Spratt, T., & Devaney, J. (2023). Supportive relationships with trusted adults for children and young people who have experienced adversities: Implications for social work service provision. *The British Journal of Social Work*, 53(6), 3129–3145. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad107>

Fu, C., Chien, W. T., Zhang, Y., & Lam, K. K. (2025). Strength-based capacity-building interventions to promote adolescents' mental health: A systematic review and meta-analysis. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 34(10), 2975–3015. <https://doi.org/10.1007/s00787-025-02741-6>

Harter, S. (2015). *The Construction of the Self, Second Edition: Developmental and Sociocultural Foundations*. Guilford Publications.

Hongell-Ekholm, N., Londen, M., & Fagerlund, Å. (2024). Supporting adolescents' personal growth and well-being through the Study with Strength intervention. *Cogent Education*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/2331186x.2023.2298596>

Martín-Albo, J., Núñez, J. L., Navarro, J. G., & Grijalvo, F. (2007). The Rosenberg Self-Esteem Scale: Translation and validation in university students. *The Spanish Journal of Psychology*, 10(2), 458–467. <https://doi.org/10.1017/S1138741600006727>

Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.56.3.227>

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.

Pereira, V., Da Hora, H. R. M., Costa, H. G., & De Oliveira Nepomuceno, L. D. (2014). An if-item-deleted sensitive analysis of Cronbach's alpha technique using simulated annealing algorithm. *Cadernos do IME - Série Estatística*, 36(0). <https://doi.org/10.12957/cadest.2014.15758>

Pluck, G. (2021). Theory of mind ability and socioeconomic status, a study of street-connected children and adolescents in Ecuador. *Psych*, 3(2), 72–84. <https://doi.org/10.3390/psych3020008>

Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Lee, J., & Podsakoff, N. P. (2003). Common method biases in behavioral research: A critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879–903. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.5.879>

Rapp, C. A., & Goscha, R. J. (2011). *The strengths model: A Recovery-Oriented Approach to Mental Health Services*. OUP USA.

Roelen, K., & Taylor, E. (2020). Assessing mental health in a context of extreme poverty: Validation of the Rosenberg self-esteem scale in rural Haiti. *PLoS ONE*, 15(12), e0243457. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0243457>

Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton University Press.

Schmitt, D. P., & Allik, J. (2005). Simultaneous administration of the Rosenberg Self-Esteem Scale in 53 nations: Exploring the universal and culture-specific features of global self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(4), 623–642. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.89.4.623>

Ungar, M. (2011). The social ecology of resilience: Addressing contextual and cultural ambiguity of a nascent construct. *American Journal of Orthopsychiatry*, 81(1), 1–17. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.2010.01067.x>

Vettenburg, N. (2011). Jongeren, maatschappelijke kwetsbaarheid en emancipatorisch werk. In F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de marge van het jeugdbeleid: werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren* (pp. 25–38). Acco.

Bijlage 1: RSES Vragenlijst >12 jaar

Código:

Edad:

Sexo: M / F

Centro: 9 / FL

ESCALA DE AUTOESTIMA DE ROSENBERG (RSE) +12

(Rosenberg, 1965; Atienza, Balaguer, & Moreno, 2000)

Antes de empezar

Esta hoja no es un examen y no hay respuestas buenas o malas. Por favor, responde con sinceridad según lo que tú piensas y sientes. Tus respuestas serán confidenciales y solo se usarán para este estudio.

Instrucciones

Lee las frases que aparecen a continuación y encierra en un círculo o señala la opción que mejor refleje tu nivel de acuerdo o desacuerdo con cada una.

		Muy en desacuerdo	En desacuerdo	De acuerdo	Muy de acuerdo
1	Me siento una persona tan valiosa como las otras	☐	☐	☐	☐
2	Generalmente me inclino a pensar que soy un fracaso	☐	☐	☐	☐
3	Creo que tengo algunas cualidades buenas	☐	☐	☐	☐
4	Soy capaz de hacer las cosas tan bien como los demás	☐	☐	☐	☐
5	Creo que no tengo mucho de lo que estar orgulloso	☐	☐	☐	☐
6	Tengo una actitud positiva hacia mí mismo	☐	☐	☐	☐
7	En general me siento satisfecho conmigo mismo	☐	☐	☐	☐
8	Me gustaría tener más respeto por mí mismo	☐	☐	☐	☐
9	Realmente me siento inútil en algunas ocasiones	☐	☐	☐	☐
10	A veces pienso que no sirvo para nada	☐	☐	☐	☐

Bachelorproef orthopedagogie

Pagina 40 | 55

Bijlage 2: RSES Vragenlijst ≤12 jaar

Código:

Edad:

Sexo: M / F

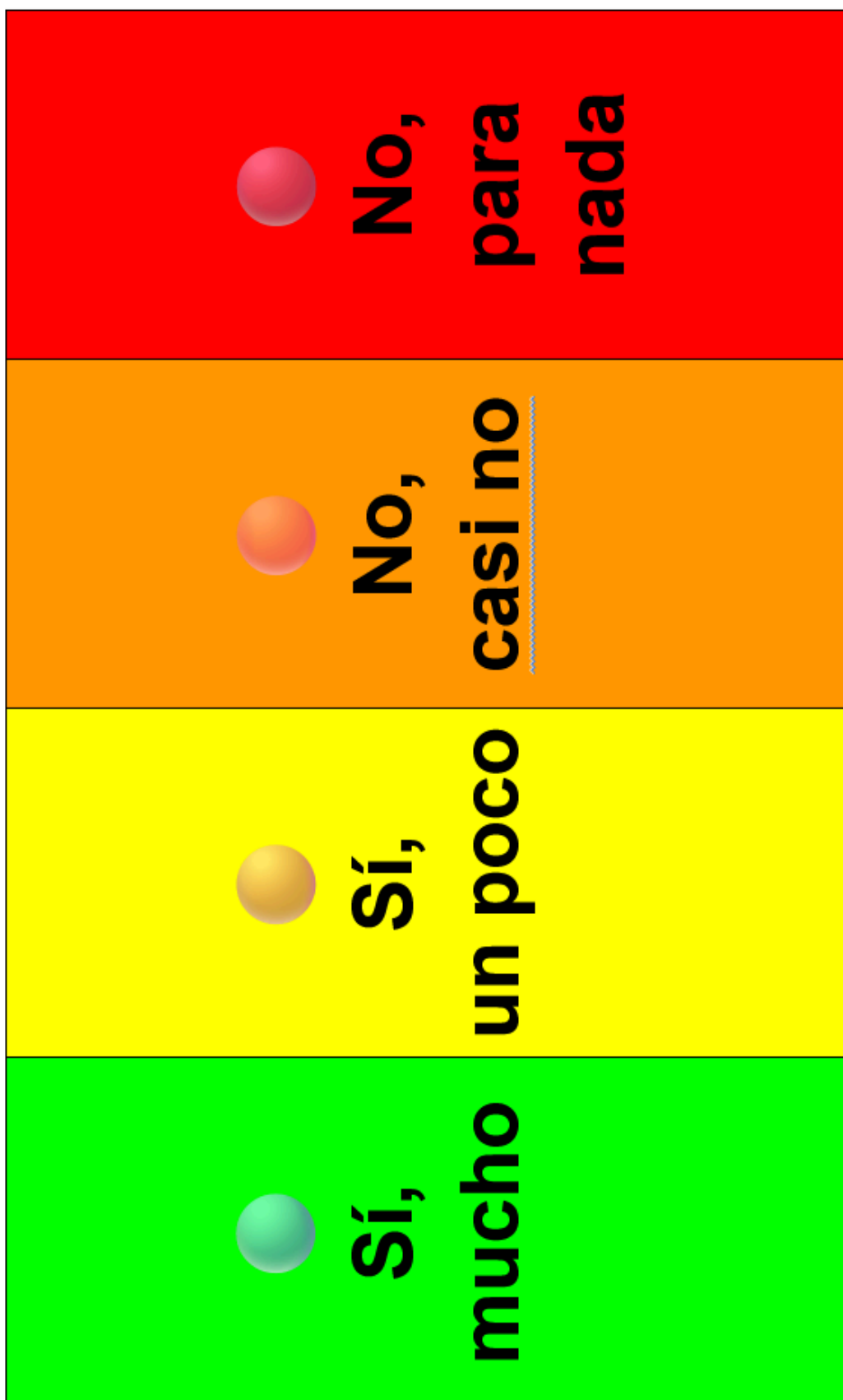
Centro: 9 / FL

ESCALA DE AUTOESTIMA DE ROSENBERG (RSE) -12

(Rosenberg, 1965; Atienza, Balaguer, & Moreno, 2000)

		No, para nada	No, casi no	Si, un poco	Si, mucho
1	Soy tan importante como los demás	☐	☐	☐	☐
2	A veces pienso que no soy bueno/a	☐	☐	☐	☐
3	Creo que tengo algunas cualidades buenas	☐	☐	☐	☐
4	Puedo hacer las cosas tan bien como los demás	☐	☐	☐	☐
5	Creo que no tengo muchas cosas buenas	☐	☐	☐	☐
6	Me siento bien conmigo	☐	☐	☐	☐
7	En general, estoy contento/a conmigo	☐	☐	☐	☐
8	Me gustaría sentirme mejor conmigo	☐	☐	☐	☐
9	A veces siento que no valgo mucho	☐	☐	☐	☐
10	A veces pienso que no valgo nada	☐	☐	☐	☐

Bijlage 3: Aanduidkaart ≤12 jaar

Bijlage 4: Gestandaardiseerd introductiescript

≤12 jaar

Hola. Vamos a hacer una actividad con 10 preguntas. Yo te voy a leer cada pregunta en voz alta. Después, tú puedes mirar la tarjeta y señalar la respuesta que mejor muestra lo que tú piensas o sientes. No hay respuestas buenas o malas. Lo más importante es que respondas con sinceridad, diciendo lo que de verdad piensas o sientes. No tienes que decir lo que otra persona quiere escuchar. Esto no es un examen. Solo quiero conocer tu opinión.

Hallo, we gaan een activiteit doen met 10 vragen. Ik ga elke vraag luidop voorlezen. Daarna mag jij op de kaart kijken en aanduiden welk antwoord het best past bij wat jij denkt of voelt. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het belangrijkste is dat je eerlijk antwoordt en zegt wat jij echt denkt of voelt. Je hoeft dus niet te zeggen wat iemand anders graag wil horen. Dit is geen toets of examen. Ik wil gewoon jouw mening leren kennen.

>12 jaar

Hola. A continuación te presentaremos 10 preguntas que puedes responder por tu cuenta. Lee primero las instrucciones con mucha atención antes de empezar. Tómate tu tiempo para leer cada pregunta y elige la respuesta que mejor se ajuste a lo que realmente piensas o sientes. No hay respuestas correctas o incorrectas. Es importante que respondas con sinceridad y no escribas lo que crees que sería 'la mejor' respuesta. Esto no es un examen. Se trata de tu propia opinión y tus sentimientos.

Hallo, je krijgt straks 10 vragen die je zelfstandig mag beantwoorden. Lees eerst de instructies heel aandachtig voor je begint. Neem rustig de tijd om elke vraag te lezen en kies het antwoord dat het beste past bij wat jij echt denkt of voelt. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het is belangrijk dat je eerlijk antwoordt en niet invult wat volgens jou "het beste" antwoord zou zijn. Dit is geen examen. Het gaat om jouw eigen mening en gevoel.

Bijlage 5: Handleiding voor verwerking en interpretatie van de vragenlijsten (Vertaling Nederlands)

Deze handleiding beschrijft hoe de ingevulde vragenlijsten van de Rosenberg Self-Esteem Scale verwerkt en geïnterpreteerd kunnen worden. De vragenlijst wordt gebruikt om een algemeen beeld te krijgen van het globale zelfbeeld van kinderen en jongeren binnen PACES. De resultaten zijn bedoeld om tendensen op groepsniveau zichtbaar te maken. Ze vormen geen diagnose en mogen niet gebruikt worden om individuele kinderen of jongeren te beoordelen, te labelen of met elkaar te vergelijken.

1. Invoer van gegevens

Per deelnemer worden de antwoorden op de tien items ingevoerd in het Excelbestand. Daarbij worden ook de beschikbare achtergrondgegevens opgenomen, zoals leeftijd, geslacht, locatie en gebruikte vragenlijstversie. Op die manier kunnen de resultaten nadien op groepsniveau bekeken worden, bijvoorbeeld voor de volledige groep, per leeftijdsgroep of per locatie. Elke vragenlijst bestaat uit tien uitspraken. Bij elke uitspraak duidt de deelnemer aan in welke mate hij of zij akkoord gaat. De antwoorden worden ingevoerd volgens de gebruikte antwoordschaal van 1 tot 4:

1 = Muy en desacuerdo	2 = En desacuerdo
3 = De acuerdo	4 = Muy de acuerdo

Het is belangrijk dat de antwoorden zorgvuldig en consequent worden ingevoerd. Wanneer een antwoord ontbreekt of onduidelijk is aangeduid, wordt dit best afzonderlijk genoteerd. Zo blijft zichtbaar welke gegevens volledig en betrouwbaar verwerkt kunnen worden.

2. Scoring

Bij de scoring wordt een onderscheid gemaakt tussen positief en negatief geformuleerde items. Bij positief geformuleerde uitspraken blijft de oorspronkelijke score behouden. Dit geldt voor items 1, 3, 4, 6 en 7. Bij negatief geformuleerde uitspraken moet de score omgekeerd worden. Dit geldt voor items 2, 5, 8, 9 en 10. De omgekeerde scoring gebeurt als volgt:

1 wordt 4	2 wordt 3
3 wordt 2	4 wordt 1

Na deze omzetting worden de tien gecorrigeerde itemscores opgeteld. De totaalscore ligt tussen 10 en 40. Een hogere totaalscore wijst op een positiever globaal zelfbeeld. Een lagere totaalscore kan wijzen op meer onzekerheid of een minder positieve zelfwaardering, maar mag nooit los van de context geïnterpreteerd worden.

3. Automatische berekening in het Excelbestand

Het Excelbestand berekent automatisch de gecorrigeerde itemscores, de totaalscore per deelnemer, de gemiddelde score en de spreiding binnen de groep. Daarnaast kunnen gemiddelden per subgroep of per item worden bekeken, bijvoorbeeld volgens leeftijdsgroep, geslacht, locatie of gebruikte vragenlijstversie. De automatische berekening helpt om sneller zicht te krijgen op algemene patronen. Toch blijft het belangrijk om de resultaten kritisch te

controleren. Vooral bij omgekeerd gescoorde items is nauwkeurigheid belangrijk, omdat een fout in de scoring de totaalscore kan beïnvloeden.

4. Interpretatie van de resultaten

De resultaten worden enkel op groepsniveau geïnterpreteerd. Ze zijn bedoeld als signaal voor observatie, gesprek en teamreflectie. Een lagere score of een opvallend itempatroon betekent niet automatisch dat er sprake is van een individueel probleem. De resultaten moeten altijd voorzichtig gelezen worden en in verband gebracht worden met de concrete context, de afnameomstandigheden, observaties en de kennis van begeleiders. Bij de interpretatie kan gekeken worden naar het gemiddelde van de volledige groep, verschillen tussen leeftijdsgroepen, verschillen tussen locaties en patronen per item. Vooral items waarop meerdere kinderen of jongeren lager scoren, kunnen zinvolle signalen geven voor verdere pedagogische ondersteuning. Het gaat dan niet om het vaststellen van problemen bij individuele deelnemers, maar om het herkennen van thema's die binnen de groep extra aandacht verdienen. De vragenlijst is binnen deze praktijkcontext dus geen diagnostisch instrument. De score vertelt niet wie een probleem heeft, maar kan wel helpen om tendensen zichtbaar te maken. Daarom worden de resultaten best gecombineerd met observaties, gesprekken met kinderen en jongeren, en de professionele inschatting van begeleiders binnen PACES.

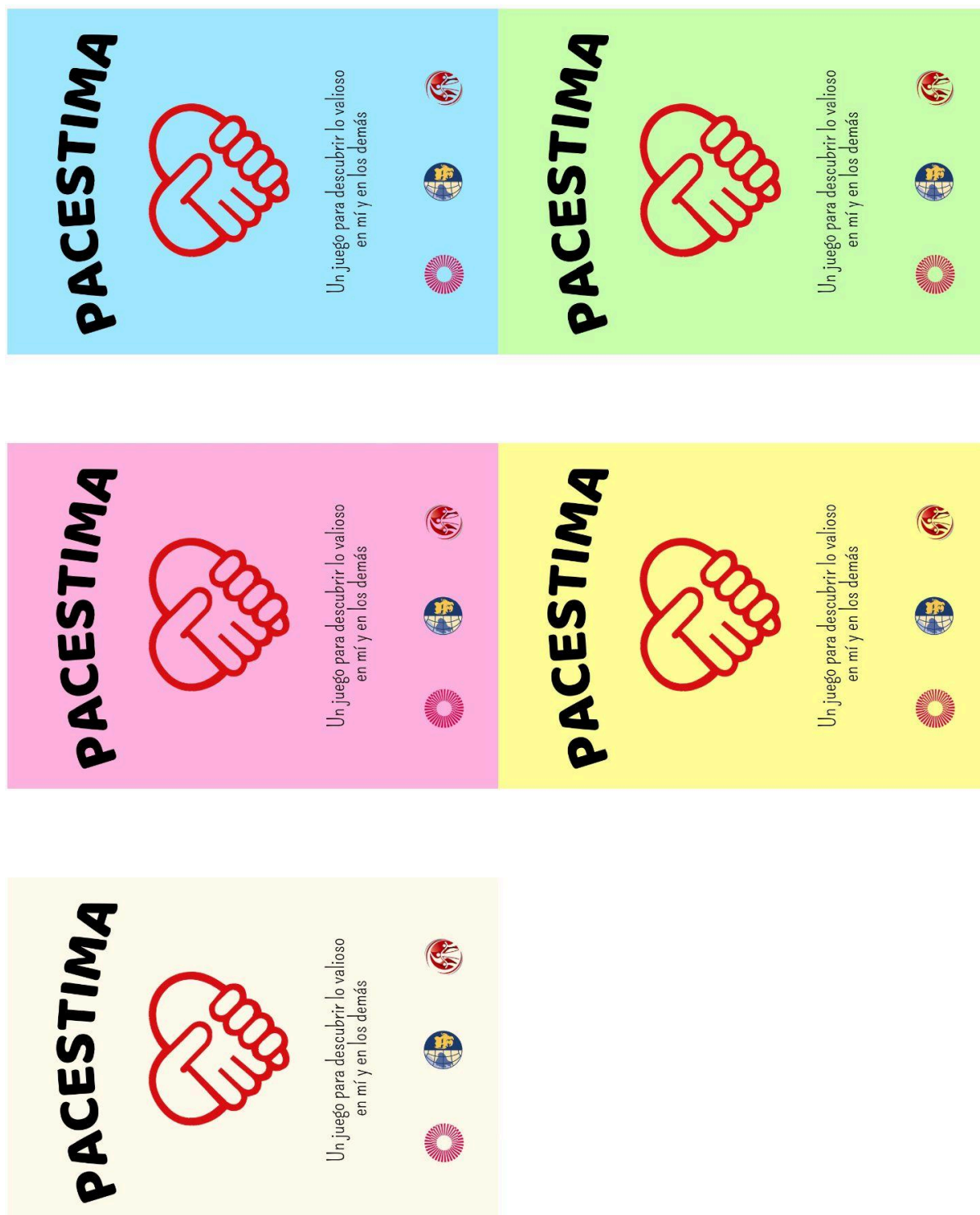
5. Voorzichtigheid bij individuele scores

Individuele scores mogen niet gebruikt worden om conclusies te trekken over het zelfbeeld van één kind of jongere. Een score kan beïnvloed worden door verschillende factoren, zoals leeftijd, taalbegrip, stemming op het moment van afname, sociale wenselijkheid, de relatie met de begeleider of de manier waarop de vragen begrepen werden. Wanneer een individuele score opvalt, kan dit hoogstens aanleiding geven tot extra aandacht, observatie of een voorzichtig gesprek. De score op zichzelf is onvoldoende om uitspraken te doen over het functioneren, de draagkracht of het welzijn van een kind of jongere.

6. Pedagogische opvolging

Lage groepsscores of opvallende itempatronen kunnen aanleiding geven tot verdere gespreksthemas binnen PACESTIMA. Afhankelijk van de resultaten kan bijvoorbeeld gewerkt worden rond trots, zelfrespect, gevoelens, steunfiguren, kwaliteiten, succeservaringen of toekomstgerichte dromen. Wanneer uit de resultaten blijkt dat bepaalde thema's vaker terugkomen, zoals onzekerheid, weinig trots, weinig zelfrespect of zich soms nutteloos voelen, kan PACESTIMA gebruikt worden als laagdrempelig vervolg. Het kaartspel helpt om op een veilige, speelse en relationele manier verder in gesprek te gaan over wie kinderen en jongeren zijn, wat ze kunnen, wie hen steunt en waar ze trots op zijn. Op die manier vormt de vragenlijst een startpunt voor verdere pedagogische ondersteuning. De cijfers krijgen pas betekenis wanneer ze verbonden worden met gesprek, observatie, teamreflectie en relationele nabijheid binnen de dagelijkse werking van PACES.

Bijlage 6: PACESTIMA achterkant

Bijlage 7: PACESTIMA - Así soy yo

Así soy yo ¿Qué es algo que te gusta de ti? 	Así soy yo Elige tres palabras que te describan.
Así soy yo Cuenta algo que a ti te gusta mucho hacer. 	Así soy yo Cuenta algo que te gusta hacer con otras personas.
Así soy yo ¿Qué necesitas para sentirte bien contigo mismo/a? 	Así soy yo ¿Qué es algo especial de ti que puede ayudar a otros?
Así soy yo ¿Qué crees que otras personas valoran de ti? 	Así soy yo ¿Qué te gustaría que los demás supieran de ti?

Bijlage 8: PACESTIMA - Mis fortalezas

Mis fortalezas ¿Qué haces bien? 	Mis fortalezas ¿Alguna vez te has sentido orgulloso/a?
Mis fortalezas Cuéntame una experiencia bonita de tu vida. 	Mis fortalezas ¿Cuando practicas, sientes que aprendes más?
Mis fortalezas ¿Cómo agradecerías la ayuda que te da PACES? 	Mis fortalezas ¿Qué aprendes tú de las personas que están en PACES?
Mis fortalezas Di una cualidad bonita de alguien del grupo. 	Mis fortalezas ¿A quién admiras entre las personas de PACES?

Bijlage 9: PACESTIMA - Mis emociones

Mis emociones ¿Cómo te sientes cuando estás con una persona querida? 	Mis emociones ¿Qué emoción te gusta sentir?
Mis emociones Cuenta un momento de felicidad que tuviste. 	Mis emociones ¿Cuándo te sientes orgulloso/a?
Mis emociones Si te sientes triste o inseguro/a, ¿qué harías? 	Mis emociones ¿Qué puedes hacer para alegrar un día difícil?
Mis emociones ¿Quién te escucha cuando necesitas hablar? 	Mis emociones ¿Cómo puedes ayudar a alguien que se siente mal?

Bijlage 10: PACESTIMA - Mi red de apoyo

Mi red de apoyo

¿A quién más puedes pedir ayuda?

Mi red de apoyo

¿Con quién te sientes seguro/a?

Mi red de apoyo

Cuenta un momento en el que alguien te ayudó.

Mi red de apoyo

Cuéntame sobre una vez que ayudaste a alguien.

Mi red de apoyo

¿Con quién te gusta pasar tiempo?

Mi red de apoyo

¿A quién pedirías ayuda?

Mi red de apoyo

Di algo bonito sobre una persona del grupo.

Mi red de apoyo

¿Qué puedes hacer para ayudar a alguien?

Bijlage 11: PACESTIMA - Mis logros y sueños

Mis logros y sueños

**Cuéntame algo que
lograste y que alegró
a otras personas.**

Mis logros y sueños

**¿Qué sueño tienes para ti
y cómo vas a lograrlo?**

Mis logros y sueños

**Cuenta algo que fue difícil,
pero que seguiste
intentando.**

Mis logros y sueños

**Cuenta algo nuevo que
aprendiste.**

Mis logros y sueños

**¿Qué pequeño paso puedes
dar, con ayuda de otros,
para acercarte a tu sueño?**

Mis logros y sueños

**¿Qué te gustaría
aprender este año?**

Mis logros y sueños

**¿Quién te anima a seguir
adelante?**

Mis logros y sueños

**¿Qué haces para mostrar
que estás feliz?**

Bijlage 12: PACESTIMA (Vertaling Spaans - Nederlands)

Categoríe 1: Así soy yo - Zo ben ik

¿Qué es algo que te gusta de ti?

Wat vind je leuk aan jezelf?

Elige tres palabras que te describan.

Kies drie woorden die jou beschrijven.

Cuenta algo que a ti te gusta mucho hacer.

Vertel iets dat jij heel graag doet.

Cuenta algo que te gusta hacer con otras personas.

Vertel iets dat je graag samen met anderen doet.

¿Qué necesitas para sentirte bien contigo mismo/a?

Wat heb je nodig om je goed in je vel te voelen?

¿Qué es algo especial de ti que puede ayudar a otros?

Wat is er zo bijzonder aan jou dat anderen kan helpen?

¿Qué crees que otras personas valoran de ti?

Wat denk je dat andere mensen aan jou waarderen?

¿Qué te gustaría que los demás supieran de ti?

Wat zou je willen dat anderen over jou weten?

Categoríe 2: Mis fortalezas - Mijn sterktes

¿Qué haces bien?

Wat doe jij goed?

¿Alguna vez te has sentido orgulloso/a?

Heb je je ooit trots gevoeld?

Cuéntame una experiencia bonita de tu vida.

Vertel me over een mooie ervaring uit je leven.

¿Cuando practicas, sientes que aprendes más?

Voel je dat je meer leert wanneer je oefent?

¿Cómo agradecerías la ayuda que te da PACES?

Hoe zou je PACES bedanken voor de hulp die je krijgt?

¿Qué aprendes tú de las personas que están en PACES?

Wat wil je leren of verbeteren, voor jezelf en voor de mensen om je heen?

Di una cualidad bonita de alguien del grupo.

Zeg een mooie kwaliteit van iemand uit de groep.

¿A quién admiras entre las personas de PACES?

Wie bewonder je onder de mensen van PACES?

Categoríe 3: Mis emociones - Mijn gevoelens

¿Cómo te sientes cuando estás con una persona querida?

Hoe voel je je wanneer je bij een dierbaar persoon bent?

¿Qué emoción te gusta sentir?

Welk gevoel vind je fijn om te voelen?

Cuenta un momento de felicidad que tuviste.

Vertel over een moment van geluk dat je hebt gehad.

¿Cuándo te sientes orgulloso/a?

Wanneer voel jij je trots?

Si te sientes triste o inseguro/a, ¿qué harías?

Als je je verdrietig of onzeker voelt, wat zou je dan doen?

¿Qué puedes hacer para alegrar un día difícil?

Wat kun je doen om een moeilijke dag wat vrolijker te maken?

¿Quién te escucha cuando necesitas hablar?

Wie luistert naar jou wanneer je wil praten?

¿Cómo puedes ayudar a alguien que se siente mal?

Hoe kan jij iemand helpen die zich niet goed voelt?

Categoríe 4: Mi red de apoyo - Mijn steunnetwerk

¿A quién más puedes pedir ayuda?

Aan wie kan je nog hulp vragen?

¿Con quién te sientes seguro/a?

Bij wie voel jij je veilig?

Cuenta un momento en el que alguien te ayudó.

Vertel over een moment waarop iemand jou hielp.

Cuéntame sobre una vez que ayudaste a alguien.

Vertel me over een keer dat je iemand hebt geholpen.

¿Con quién te gusta pasar tiempo?

Met wie breng je graag tijd door?

¿A quién pedirías ayuda?

Aan wie zou je hulp vragen?

Di algo bonito sobre una persona del grupo.

Zeg iets moois over iemand uit de groep.

¿Qué puedes hacer para ayudar a alguien?

Wat kan je doen om iemand te helpen?

Categoríe 5: Mis logros y sueños - Mijn successen en dromen

Cuéntame algo que lograste y que alegró a otras personas.

Vertel me iets dat je hebt bereikt en dat andere mensen blij maakte.

¿Qué sueño tienes para ti y cómo vas a lograrlo?

Welke droom heb je voor jezelf en hoe ga je die bereiken?

Cuenta algo que fue difícil, pero que seguiste intentando.

Vertel iets dat moeilijk was, maar waarbij je bleef proberen.

Cuenta algo nuevo que aprendiste.

Vertel iets nieuws dat je geleerd hebt.

¿Qué pequeño paso puedes dar, con ayuda de otros, para acercarte a tu sueño?

Welke kleine stap kun je, met hulp van anderen, zetten om dichterbij je droom te komen?

¿Qué te gustaría aprender este año?

Wat zou je dit jaar graag willen leren?

¿Quién te anima a seguir adelante?

Wie moedigt jou aan om verder te gaan?

¿Qué haces para mostrar que estás feliz?

Wat doe je om te tonen dat je blij bent?

Bijlage 13: PACESTIMA Kaartspel - Handleiding (Vertaling Nederlands)

PACESTIMA - Een spel om het waardevolle in jezelf en in anderen te ontdekken

Wat is PACESTIMA?

PACESTIMA is een laagdrempelig kaartspel voor kinderen en jongeren van Fundación Salesiana PACES. Het spel nodigt hen uit om op een eenvoudige, veilige en speelse manier te praten over zichzelf, hun sterktes, gevoelens, steunfiguren en dromen. Via korte gespreksvragen krijgen kinderen en jongeren ruimte om te vertellen wie ze zijn, wat ze belangrijk vinden, wat hen helpt en wat ze waarderen in zichzelf en anderen. Zo maakt PACESTIMA het thema zelfbeeld concreet, toegankelijk en verbindend.

Waarom dit spel?

Binnen PACES wordt gewerkt met kinderen en jongeren die opgroeien in een kwetsbare context. Daarom is het belangrijk om niet alleen aandacht te hebben voor moeilijkheden, maar ook voor krachten, talenten, relaties en hoop. PACESTIMA vertrekt vanuit een krachtgerichte benadering. Het spel helpt kinderen en jongeren herkennen wat zij kunnen, voelen, nodig hebben en betekenen voor anderen. Het is geen test of therapie, maar een pedagogisch hulpmiddel om gesprek, verbinding en zelfwaardering te ondersteunen.

Waar komt de naam PACESTIMA vandaan?

De naam PACESTIMA is een combinatie van PACES en het Spaanse woord autoestima, dat zelfwaardering of eigenwaarde betekent. De naam verwijst dus naar de organisatie waarvoor het spel ontwikkeld werd én naar het centrale thema van het spel. PACESTIMA wil kinderen en jongeren helpen ontdekken wat waardevol is in zichzelf, in anderen en in de groep.

Hoe speel je PACESTIMA?

PACESTIMA kan individueel, in duo's of in kleine groep gebruikt worden. De begeleider kiest één categorie, enkele kaarten of een gemengde stapel. Een kind of jongere trekt of kiest een kaart. De vraag wordt hardop gelezen, waarna de speler even nadenkt en deelt wat hij of zij wil vertellen. Een kort antwoord is voldoende. Wie meer wil vertellen, mag dat doen. Niemand wordt verplicht om te antwoorden: een speler mag altijd passen of een andere kaart kiezen. Tijdens het spel zijn enkele afspraken belangrijk: iedereen luistert met respect, er wordt niet gelachen met antwoorden van anderen en elke persoon beslist zelf hoeveel hij of zij wil delen. De begeleider bewaakt de veiligheid en zorgt ervoor dat het spel positief en rustig blijft.

Kern van het spel

PACESTIMA draait om luisteren, delen en waarderen. Het spel wil kinderen en jongeren laten ervaren dat hun verhaal ertoe doet. Door stil te staan bij wie ze zijn, wat ze kunnen, wat ze voelen, wie hen steunt en waar ze van dromen, draagt PACESTIMA bij aan een warmer en rijker beeld van zichzelf, van anderen en van de groep.

5 Categorieën

Así soy yo

Deze categorie helpt kinderen en jongeren stil te staan bij wie ze zijn, wat ze graag doen, wat ze aan zichzelf waarderen en wat ze graag over zichzelf willen delen.

Mis fortalezas

Deze categorie gaat over kwaliteiten, talenten, inzet en groei. De vragen vertrekken vanuit wat kinderen en jongeren kunnen, proberen, leren of betekenen voor anderen. Zo worden ze aangemoedigd om hun sterktes te herkennen en te benoemen.

Mis emociones

Deze categorie helpt kinderen en jongeren gevoelens te herkennen, te benoemen en te delen. De vragen gaan over wat hen blij, trots, verdrietig of onzeker maakt, en over wat kan helpen op moeilijke momenten.

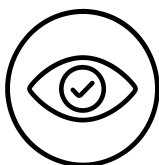
Mi red de apoyo

Deze categorie helpt kinderen en jongeren stil te staan bij de mensen die hen steunen. De vragen gaan over vertrouwen, hulp vragen, zich veilig voelen en zelf iets betekenen voor anderen.

Mis logros y sueños

Deze categorie helpt kinderen en jongeren nadenken over wat ze al bereikt hebben en waar ze nog van dromen. De vragen richten zich op trots, groei, hoop en kleine stappen naar de toekomst.

4 Soorten

Herkennen

Bij deze vragen staat het herkennen van iets bij zichzelf centraal. Het kind of de jongere wordt uitgenodigd om stil te staan bij wie hij of zij is, wat hij of zij voelt, kan, nodig heeft of belangrijk vindt. Deze vragen zijn meestal laagdrempelig en helpen om zelfkennis en zelfbewustzijn te versterken.

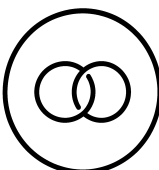
Vertellen

Deze vragen nodigen uit om een ervaring, herinnering of voorbeeld te delen. Het gaat niet alleen om nadenken over zichzelf, maar ook om iets concreets uit het eigen leven te vertellen. Daardoor krijgt de begeleider meer zicht op de leefwereld van het kind of de jongere, zonder dat het gesprek zwaar of dwingend hoeft te worden.

Nadenken

Bij deze vragen ligt de nadruk op reflectie. Het kind of de jongere denkt na over wat iets betekent, wat kan helpen, wat hij of zij nodig heeft, of hoe hij of zij met een bepaalde situatie zou omgaan. Deze vragen kunnen iets verdiepend werken, maar blijven eenvoudig en veilig geformuleerd.

Verbinden

Deze vragen richten zich op anderen, zoals de groep, vrienden, familie, begeleiders of steunfiguren. Ze helpen kinderen en jongeren om steun te herkennen, waardering te tonen en stil te staan bij wat zij voor anderen kunnen betekenen. Zo wordt zelfbeeld ook relationeel benaderd.